

Dissertatio inauguralis medica de melaena ... / Jos. Valentinus Girard.

Contributors

Girard, Joseph Valentinus.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Argentorati : Typ. J.H. Heitz, 1789.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/apy9k45t>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

12
DISSERTATIO INAUGURALIS

MEDICA

DE

M E L Æ N A

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE

PRO LICENTIA

SUMMOS IN MEDICINA HONORES

ET PRIVILEGIA DOCTORALIA

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDI

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

ARGENTORATI

JOS. VALENTINUS GIRARD

PITHUERIANO-AURELIANENSIS

IN PRÆCLARA PARISIENSI ACADEMIA ARTIUM MAGISTER

NEC NON

REGIÆ SOCIETATIS MEDICÆ EDIMBURGENSIS SOCIUS

A. DIEM XXIII JUNII A. R. S. MDCCLXXXIX

H. L. Q. C.

ARGENTORATI

TYPIS J. H. HEITZ, UNIV. TYPOGR.

12

DISSERTATIO IN AUCTORIALIS

MEDICA

DE

MALE L. AB IN A

QUA M

ANNUNTIAT SUMMO NUMINE

P R O F E S S O R I A

SEMINOS IN MEDICINA HONORES

ET PRIVILEGIA DOCTORALIA

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDI

INSTITUTIONEM EXAMINI SUBJICIT

ARGENTORATE

JOH. VALENTINUS GIRARD

PRINTED AT THE UNIVERSITY PRESS

IN THE UNIVERSITY OF ARGENTORATE

THE YEAR

MDCCCLXXXIX

A. DIEM XXXII JUNII A. R. S. MDCCCLXXXIX

M. D. C.

ARGENTORATE

TIPIB. J. M. HILTZ, UNIV. TYPOGR.

V I R O

I L L U S T R I S S I M O

C A R O L O L U D O V I C O

F R A N C I S C O

D E P A U L E B A R E N T I N

D O M I N O D ' H A R D I V I L L I E R S

E Q U I T I

S I G I L L I R E G N I F R A N C I Æ

C U S T O D I

R E G I O R U M O R D I N U M I N S I G N I B U S

I N P R I M I S D E C O R A T O

M Æ C E N A T I M U S A G E T Æ.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b22482258>

Interest enim, fatigatio morbum, an sitis, an frigus, an calor, an vigilia, an fames fecerit; an cibi vinique abundantia; an intemperantia libidinis.

A. C. CELSUS præfat.

Quum plures annos in artis medicæ studium impendissem & præclarissimas academias perlustrassem; ex Austria redux & jam aura & quasi luce patriæ recreatus, gestiebam tandem Alsatiam post exilium tam longum revisere. Statuebam enim, in hujus provinciæ, omnium Galliæ, meo judicio, optimæ, urbe Argentorati hiemare. Delectabar multis carissimis familiaribus adhuc frui posse & inter doctissimos Viros versari, quorum ego excelsum animum, probitatem, sanctissimamque fidem olim expertus eram. Mirabar iterum hujus urbis opportunitatem, quæ Germaniam, Helvetiam inter & Galliam jacens, omnium bonarum artium, litterarum, omnisque generis scientiarum quasi portus mihi videbatur. Quæ preterea magno eruditissimorum virorum numero exornata nobilitataque fulget, in quibus philosophiam, doctrinam simul & elegantiam junctas facite reperieris. Mirabar etiam medicarum scholarum infrequentiam, & ingemui! Cum tam ampla sit in hac

*academia ad hanc artem suppellex, qua, nescio
 utrum ulla alia academia gloriari possit? Habet
 enim hortum botanicum magnificum, Amphitheatrum
 anatomicum pulcherrimum, nosocomia multa, ex-
 quisita musæa illustrissimorum HERRMANN, SCHU-
 RER, EHRMANN &c. publicam bene ornata Bibliothecam
 & locupletissimam, tandem Professores celeberrimos
 & elegantissimos. Igitur omni cæco stupidoque
 præjudicio vacuus, decrevi, hic per sex menses,
 doctissimas, illustrissimi, sapientissimi & elegantissi-
 mi HERRMANN de materia medica & arte formulan-
 di, disertissimi & peritissimi LAUTH de Anatomia &
 Chirurgia experientissimi, humanissimi, & doctissimi
 SPIELMANN de praxi & pathologia generali, lectiones
 excipere. Nosocomia etiam adii, sed nefandum!
 Nullas inveni clinicas ædes! Cui defectui ut succur-
 rerem, cum Celeb. SPIELMANN meo vetere hospite &
 amico & dilectissimo præceptore ægotantes quotidie
 invisi. Interdum etiam domum infantium infelici
 sorte caris parentum amplexibus nunquam gauden-
 tium. Equidem etiam quasi Augur fieri incepti, cæli mu-
 tationes tempestatumque vicissitudines, ter de die, se-
 sedulo observans notansque, ut illas inter & morbos
 cum endemics tum epidemicos rationem detegere
 possem. Sed frustra. Nullus enim extitit vel endemi-
 cus vel epidemicus morbus. Nosocomium civitatis
 etiam, ad hunc finem, bis circiter singulis hebdoma-
 dibus adii, ibique cura & humanitate experientissi-*

mi medici honestissimique LAURENT, multos & rarissimos morbos exploravi.

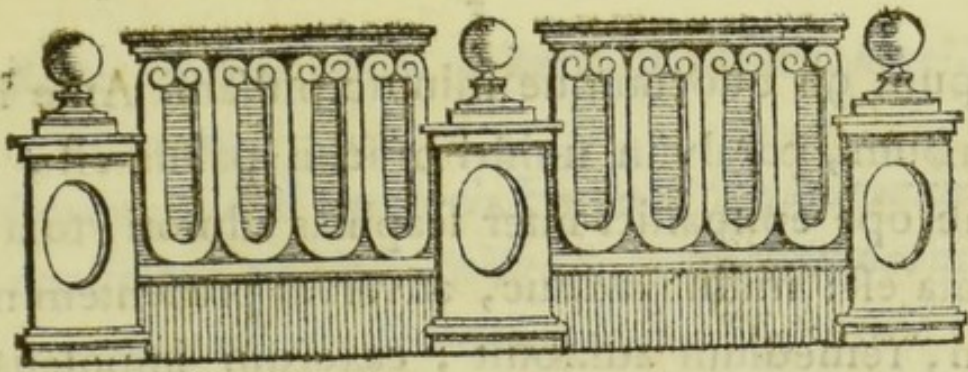
Dum his studiis naviter incumberem & ineunte vere argumentum dissertationis quærerem, ut scilicet, in præclara MONSPELLIENSI Academia Lauream Apollinarem ambirem; in mentem subiit, hanc potius in Argentoratensi illustri Academia petere. Congruum enim mihi videbatur & decorum in ea urbe curriculum meum claudere in qua olim primos ignes & aculeos ad præclarissimam artem receperam*). Igitur quum iam proficiscendi tempus instaret & discendi cupidine incensus, copiaque librorum doctissimi SPIELMANN alleclus septem argumenta elaborarem, unum elegi & in diatribes formam redegi; quam pudet me adeo rudem & incomptam & immature exclusam viris tam doctis & elegantibus offerre. Sed velim illam habeant, tantum ut voluntatis meæ significationem, illorum patrocínio valde egentem. Morbum Melænam consulto elegi, quia mihi gravis & acutissimus videbatur, & quod eam præcipue virorum classem adoritur, quæ fortissimos animos, fidelissimos amicos, optimos conjuges patresque familias, magnos poëtas, oratores, philosophos, imperiorum gubernatores, tandem animos ad quodcun-

*) Decem Annos ante, lectiones de re botanica a Celeb. SPIELMANN, & de historia rerum naturalium ab illustr. HERMANN audieram & Celeb. LOBSTIN familiariter usus feram.

que præclarissimum & arduum promptissimos, in se complectitur.

Argumentum ratione, quæ dicitur analytica, digessi; quæ mihi cæteris anteponenda videtur.

Quod si in disputando multorum excellentium medicorum sententias me paulo liberius exagitasse quis putaret: ne id me arroganter fecisse credant sapientes, quæso precorque. Omnes enim illos & diligere & venerari profiteor. Ecquis enim, plus viros medicos diligit quam ego, cui quum multæ aliæ jucundiores vivendi rationes otiumque litterarium aridebant, illam elegi quæ austerrima sit; quia scilicet homines meliores reddere & ad benefaciendum, quotidie promptiores efficere mihi videbatur. Multi etiam me interdum non sat graviter eloqui dicent. At non opinor Apollinis filios semper horrido cultu, rugosa fronte, quasi mortis prænuncios pavorem ubique circum se injicientes incedere debere. Decet potius illos, hilares vultus induere & quoddam faustum redituræ valetudinis omen præ se ferre.

SECTION I.

*Narrationes morborum, conscriptaria ex facili
fluentia; generis pluriumque specierum de-
finitio.*

Observatio 1. ex Diario meo deprompta.

*Die 14. Februarii ann. 1786; receptus est in no-
focomii Edinensis ædibus clinicis, (tunc curæ
illustr. HOME commissis) Will. Haundy, vir ætatis 40,
temperiei melancholicæ, summa debilitate quasi re-
solutus, ore flavo, squalente, lurido, nec mentis
compos. Interrogatus; respondit, se, ante 10 heb-
domadas, postquam magnum frigus perpeßus erat,
gravissima tussi correptum fuisse, cum horroribus
& sudoribus, alternatim sese excipientibus; hæc
febrilia symptomata jam cesserunt. Nunc spiritu val-
de laborat & gravi tussi, pectoris dolore, cephalal-
gia, nausea, aurium tinnitu, anorexia, siti, alvo-
que potius solutiore: omnibus corporis partibus
male se habet & dolet; ad summam virium pro-
strationem accedunt nocturni sudores; arteriæ ad*

carpum 96 quocumque minuto pulsant. Ante hunc morbum, paralyfin sinistri brachii passus est, quæ nunc ope epispastici inter scapulas admoti, tota fere curata est: nullum adhuc, adversus præsentem morbum, remedium adhibuit; cæterum impotens est de statu suo distinctam notionem dare.

Die 15. Pulsus 96 & potius natura paulo validior, tussis perseverat, adest leve delirium.

Fiat venæsectio, ad ℥ viij.

Capt. Julep. mucilaginosi. ℥β. 4. quaque hora; servet tenuissimam diætam.

Die 16. Puls. 108, non natura debilior; sanguis emissus viscosus; hoc mane leves in abdomine dolores expertus, & 5 minutis post, circiter libras duas sanguinis foetidissimi grumosi ex ano deposuit; vehementer tussit.

℞. Pulv. terræ Jap. gr. xv.

Rhei gr. v.

Syrup. simpl. quant. suff. ut ft. Bolus.

D. S. capiat statim & repetat hora somni & mane.

Repet. etiam Julep. mucilagin.

Die 17. Puls. hesternæ vesp. 108, hoc mane 120 & debilis; *dejectiones sanguinolentæ ejusdem indolis hesternæ vespera & hoc mane; somni meliores; urina colore intenso; lingua arida, nigra; sitis fatis magna.*

Repet. statim bolus ut heri, & Julep. mucilag. ut antea.

Capiat jusculi tenuioris ℥iv, altera quaque hora. Applicetur emplast. epispast. bene camphoratum parti pectoris dolenti.

Die 18. Puls. 109, cujus vis naturæ proxima; nullæ sanguinis dejectiones; tussis levata; urina turbida cum multo sedimento. Duo ultimi boli nihil effecerunt. Emplastri nullus adhuc effectus.

Capt. Julep. mucilag. acidulati ℥ß 4. quaque hora. Omittantur cætera remedia.

Die 19. Puls. 104, & potius validior; tres dejectiones liquidissimæ & flavæ absque sanguine. Emplastrum suum effectum sortitum est; abdominis dolores circa umbilicum levati; lingua arida, nigra; fitis; tussis minor; levis orthopnoea.

Fiat venæsectio ad ℥viij.

Repet. Julep. mucilag. & juscita.

Die 20. Puls. 112 & adhuc potius validus quam debilis; sanguis emissus paululum viscosus; dolores levati; tres liquidissimæ dejectiones.

Repet. venæsectio ad ℥viij.

Die 21. Puls. 112 & debilior; sanguis in prima patella viscosus, in secunda naturalis; doloribus fere liber, exceptis quibusdam in abdomine; urina hoc mane turbida, multum deponens; lingua nitida & humida; duæ dejectiones liquidæ & foetidissimæ.

Repet. Julep. mucilag. acidul. ut antea.

Die 22. Puls. hestern. vesp. 120; hodie 112; una liquidissima dejectio; appetitus cibi rediit; tussis frequens sed minus gravis; continuentur omnia.

Die 23. Puls. 124 & debilis.

Repet. Fulep. mucilag. acidul. ℥j 4. quaque hora.

Capt. infusi Japon. ℥j. 3. quaque hora.

Diebus 24, 25. Puls. 112; secessus naturalis.

Omitt. inf. Japon. & Fulep. acidul.

Capt. Fulep. mucilag. ℥℔. 3. quaque hora.

Die 26. Puls. hest. vesp. 102; hodie mane 109 & potius validior; pectoris dolores multum levati; tussis levis.

Fiat venæsect. ad ℥ix.

Repet. Fulep. mucilag.

Die 27. Puls. 120 & paululum debilior; sanguis extractus paululum viscosus; duæ dejectiones naturales; crebro tussit hoc mane; appetitus cibi semper bonus.

Contin. Fulep. mucilag. & Juscula.

Martis die 1. Pulsus 120 & vi media; tussis; dyspnœa.

Contin. Remedia ut 27. Aprilis.

Diebus 2. & 3. Puls. hest. vesp. 108, hodie mane 104; tussis severa.

Cap. decocti Verbasci ℥iij. quater de die;

omitt. Fulep. mucilag.

Die 4. Puls. hest. vesp. 120, hodie nunc 109; nullus ventris fluxus nec sudores soliti.

Contin. decoct. Verbasci.

Diebus 5. & 6 ; evidenter convalescit. Die 9. in sanitatem perfectam restitutus nosocomium reliquit.

E P I C R I S I S.

Hunc morbum, quem sedulo observavi ac descripsi, omnia dictitante magistro, singula quoque die notans; nominavit celeberrimus præceptor HOME *Melænam*, seu *morbum nigrum*, & ei lubenter assentior. Enimvero, squalidus, luridus, flavus oris color, & universa virium prostratio hujus ægrotantis, cum in nostrum nosocomium susceptus est, aurium tinnitus, nausæ, exscreationes materie cæruleo nigrescentis, delirium quo postridie captus est, dejectiones copiosæ sanguinis atrii & foetidissimi in diebus 16. & 17. &c. hunc morbum sat clare significant. Verique simile est, (non enim mentis compos erat) illum, plures hujusce indolis dejectiones ante habuisse, quam in nosocomium afferretur. Jam vero, ad quam Melænæ speciem, casus hic noster referendus est?

Equidem, Melænam, semper existimavi morbum haud parvi momenti. Acutissimus enim est, ex improvviso, & truci horribilique vultu prodit; nec raro exitiosus. Attamen nullus adhuc extitit morbus, qui majoribus obvolveretur tenebris; quasi celeberrimis medicis, aut de eo penitus filere, aut illum, cum omnibus sui affinibus, ex consulto & ut ita dicam,

icto inter se foedere, confundere, pergratum fuisset. Hinc, diversa synonyma & sibi repugnantia illi dedita. *Μελaina νουσος* HIPPOCRATIS; *Cholerica* MORONII & GUARINONII; *Seceffus niger* FRIDER. HOFFMANNI & MORGAGNI; *Fluxus spleneticus* GORDONII & SELLE; *Nigræ dejectiones* SCHENCKII; *Dysenteria splenica* BALLONII; *Morbus niger* celeb. HOME, VANDERMONDE, VARNIER, BONTÉ, CAMPARDON, GLATIGNY &c. cæterorumque egregiorum Medicorum, qui *diarium med. Parisin.* suis observationibus ditarunt & ornaverunt. Omnes autem, medici, qui morbo jam nimis longo & inveterato, laborantes ut ante veterum statuas semper proni sint & venerabundi, omnia a) omnino in unius HIPPOCRATIS operibus, deprehendi posse contenderunt, hæmatemefin, de qua agit ille artis medicæ pater, & sub titulo *μελaina νουσος*, pro nostro morbo fumpserunt b). At HIPPOCRATIS ingenium summamque viri doctrinam, ad temporum ejus rationem, mirari se profitentur! sapienter id quidem; atque utinam imitarentur & suimetipsis oculis, non alienis, videre vellent! Urgent: Senior HIPPOCRATES, ergo prudentior. Minime; contra recentior, & infans doctrina sua & curta illi supellex; nempe, qui vix prima artis rudimenta attigit: *nihil est enim*

a) V. *dissert. inaugur. MUSÆI de HIPPOCRATIS auctoritate in Jure tam Civili quam Canonico*. Giss. 1640.

b) V. HIPPOCR. L. 2. de Morbis.

simul & inventum & perfectum, ait CICERO. Non igitur miror, celeberrimos artis magistros, qui hac occæcati superstitione, morbum nigrum in HIPPOCRATE inveniri volunt, tam multa sibi repugnantia & a veritate aliena scripsisse. Dum enim evidentia perculsi, ex conscientia loquuntur, illum inter acutos numerare coguntur, moxque simul inter chronicos; cum scilicet, illum ex HIPPOCRATE eruere nitantur. Agit enim HIPPOCRATES, loco citato, de vomitu symptomatico, ergo de chronico & longo morbo. „Et una cum ætate (ait) aufugit morbus, & cum corpore senescit. Inter illos pudet me magnum celeberrimumque FRID. HOFFMANN referre c), qui tam bona hujus morbi exempla, observationesque nobis tradidit in suo *Med. rationalis systemate*. In eundem errorem inciderunt & THEOB. MATTH. GASSER d) & J. JOSEPH. SCHONINGH e), GESNER f) & D. BAUMES g) & fere omnes, paucis exceptis, qui de hoc morbo scripserunt.

Quos omnes inutile est hic commemorare & ca-

c) V. *Differt. de Morbo nigro* HIPPOCR. Hal. 1701. respond. J. Col. HERTIO.

d) V. *hujus differt. inaug. de Morbo nigro* HIPPOCRAT. Argent. 1761. n. 7. p. 3.

e) V. *hujus differt. inaug. de Morbo nigro* HIPPOCRAT. Groning. 1768.

f) V. *Sammlung von Beobachtungen... die schwarze Krankheit betreffend*. Nærdlingen.

g) V. *Journal de Med.* T. 57. p. 524.

pitatim refellere. Id enim optime jam fecit *Me-
rechal de Rougere*, in *Journal de Med.* V. 37. p. 217.
Præterea illos sui veneratores jam ipse HIPPOCRA-
TES, loco citato, refellisse mihi videtur, cum dicit:
*abstineat æger ab ebrietatibus & venere; si vero
coierit, jejunos fomentis utatur*; quid, boni Dii!
simile HIPPOCRATES ab homine vera melæna pro-
strato timere potuisset? AVICENNA, ARCOLANUS,
JUNKERUS, ETTMULLERUS, RIVIERUS, SENNERTUS,
FERNELLIUS, BOERHAAVIUS, SYDENHAM, HUXHAM,
STOLL, BURSERIUS, vel omnino de ea tacuerunt, vel
paucissima obiter; & plerique, cum vel Hæmatemesi
vel Hepatirrhœa, vel Dysenteria, vel Cholera con-
fuderunt. W. CULLEN præceptor meus dilectissimus
& in omnibus artis medicæ provinciis tam bene
meritus & in Nosologica peritissimorum facile prin-
ceps, hunc morbum omisit & in elementis suæ pra-
xis non nisi obiter perstrinxit *h*). SAGAR & SAU-
VAGES, genus imperfecte definierunt. Illic præterea
difficultatem in speciebus a se invicem distinguendis
candide fatetur „*desideratur*, ait, *hujus generis divi-
sio in species, quarum signa sint magis distincta*” *).
LIEUTAUD *i*) illum vocat *fluxum Mesaraicum*, nec
de eo verba facere dignatus est. RUD. AUG. VOGEL *k*)

h) V. *First lines of physic* n. 771. 1029. 1489.

*) V. *Nos. Cl.* 9. Ord. 2. G. XI.

i) *Précis de Méd. prat.* p. 312.

k) *De Cognoscend. & Cur. morb.* P. I. p. 221.

fluxum, qui dicitur *hepaticus*, pro illo sumpsit. CHRIST. GOTTL. SELIE 1) vocat illum *fluxum spleneticum* & cum nescio qua atra bile imprudens confundit: „aber es ist oft nur ein Abgang von gallichten Unreinigkeiten, wo die Galle durch eine gewisse Einwirkung des Nerven-Systems, schwarz gefärbt worden ist“. Unde, mihi persuasum est, illum experientissimum medicum morbum nigrum nunquam propriis vidisse oculis. Nec multo plus luminis & claritatis sperandum ex tractatibus & dissertationibus de industria scriptis; quorum in numero sunt, 4, quos ex humanitate doctissimi LAUTH accepi, & de quibus singulis paucis dicere, non abs re alienum mihi videtur.

1) FRID. HOFFMANN. *jam citata dissertatio*. 1°. Fatetur, morbum gravissimum, sat frequentem, nec hucusque bene cognitum; plurima profert & citat exempla Melænæ ex REALDO COLUMBO, WEDELIO, FELICE PLATERO, BONNETO, quæ evidenter aut ad symptomatice Melænam, aut ad hæmatemesin referenda sunt; & ubique Melænam veram, idiopathicam, cum symptomaticis, aut chronicis ex obstructione aut scirrho viscerum; aut cum hæmatemesi ex similibus causis, vicissim permiscuit. Nec sibi constans est: postquam enim dixerat N°. X. „sæpius, si hoc malo affecti conqueruntur de atrocissimis

1) V. *Med. Clinica* p. 374.

„colicis doloribus. Et N°. XI. *ex dictis, iam facile ratio elici potest, quare noster affectus nunquam fere accedat, nisi præcedente gravi dolore tensivo, constrictorio lateris sinistri, dorfi aut ventris; & colicis torminibus antecedentibus*”; illum a Dyfenteria N°. XVIII. distinguere contendit, absentia horum signorum. „Dyfenteria, ait, cum sævissimis tormentis & spasmis abdominis & umbilici regionis doloribus existit: dum Melæna morbus chronicus est & tanta atrocitate tormentorum destitutus”. Notandum, quod jam morbum pro acuto dedit.

2) Jam citata MATTH. GASSER *dissertat*. Primum, non ab illis dissentire audent, qui morbum nostrum ab HIPPOCRATE bene descriptum putarunt. Post tamen, illius præcipuos characteres sat bene exaravit; & signum pathognomonicum novit. Sed N°. VII. rursus, morbum cum hæmatemesi confundit. Et N°. XIII. vulgari, ut ita dicam, furore correptus omnia ex HIPPOCRATE eruendi, incohærentia & sibi repugnantia dixit: morbum simul chronicum & acutum, idiopathicum & symptomaticum, faciens. Hinc inutilis & claudicans & anceps curandi methodus, ut videbitur infra.

3) Ex opere D. GESNER supra notato; incipit haud breviter & fusius narrat historiam morbi, a nostro longe diversi, ex sæcibus retentis & obstructionibus; quem, nescio qua ratione fretus, perperam

morbum nigrum vocat *m*). Huncque morbum longum & pessimum afferit. Nullo meliore jure affirmat, tormina ventris & colicos dolores, Melænæ symptomata esse; & quidem essentialia. Nec melius de causis & curatione locutus est. In universum, sese diu & inutiliter torquet, ut expediat, quo modo morbus longe antea prævideri & præcaveri possit, quam prodeat; dum nihil fere, aut perobscura dicit, de illo distinguendo, cum revera adfit; obscuriora vero de curandi methodo.

4) JOAN. JOSEPH SCHONINGH. celeb. auctor ex ea secta est, quæ nondum ex umbris ARISTOTELICIS in lucem prodiit. Ex quibus si quæritur, ubi demonstratio? cur ita sentitis? respondere solent, IPSE DIXIT. IPSE autem est semper ARISTOTELES aut HIPPOCRATES aut forsan BOERHAAVIUS. Quidquid sit; autor sic incipit: „Morbis niger ad chronicos „primum, attamen tandem ad acutissimos referen- „dus”. Postea in 5 capita totum dividit. *In primo*; de atra bile agit, tanquam materie Melænæ. Ibi, multa præclara quidem, & eruditissima e veterum culina atque recentiorum officinis, cum mechanicis tum chemicis deprompta. Unde concludit

m) Londini cum illustr. M. Doct. SKEET amicissimo meo & præceptore ægrotantes invisebam. Morbum vidi huic prorsus similem in muliere, ex colo coangustato, unde pertinax alvus, intestinorum exulcerationes, mors. Sed ne ullum morbi nigri vestigium.

„fanguinem aut materiem morbificam Melænæ, ad
 „acidum vergere & tamen vasa solvere. Quod do-
 „cet, ait, *ars culinaria*, in qua aceto immergun-
 „tur carnes, ut absque putrefactione, sensim tene-
 „ræ & edules reddantur &c.” *Secundo capite*; hi-
 storiam Melænæ ex HIPPOCRATE fumit & ad cœlum
 laudibus effert. Moxque in opem inclamans Mecha-
 nicam, Chemiam, Hydrostaticam, Hydraulicam,
 Dynamicam &c. tanta me colluvie rationum ex anti-
 quata Philosophia, tantoque fragore verborum græce
 sonantium & admirabili eruditione conturbavit, ut
 cephalalgia, tinnituque aurium correptus & vix men-
 tis compos, me ad facta contulerim, & observatio-
 nes, sed frustra, quæsilverim. Attamen, his unis tota
 nititur ars nostra, nec, (ut autoris armis utar) video
 HIPPOCRATEM, CELSUM, SYDENHAM, tam amplissimo
 verborum testimoniorumque fastu, morbos tra-
 ctasse. Hæc enim pompa, superbaque luxuries, ali-
 quid ad palæstram aut Cathedræ dignitatem conferre
 potest; ad salutem generis humani, aliquanto minus.
 Prætermitto Diagnosin & curandi methodum, ut-
 pote nec bonas, nec propria Minerva, nec duce
 experientia inventas.

Longe melius idem argumentum elaboravit J. BER-
 BILLON Doct. Monsp. n) attamen adhuc de genuino

n) V. *dissert. inaug. de Morbo nigro*. Monsp. 1773.

hujus morbi caractere incertus fertur, & illum male cum cholera confundit o).

Celeb. HOME, in Epicrisi sua de tribus aliis casibus Melænæ, de quibus infra, cunctatur etiam, & valde incertus de diagnosi & indicationibus hujus morbi mihi videtur. Putat enim, illum sæpe symptoma esse obstructionum, scirrhorum, aliorumque viscerum morborum, & tunc funestum pronuntiat. Attamen fatetur unam speciem veram idiopathicam & primariam esse, quam non periculofam censet. Multi celeberrimi acutissimique medici, plurima morbi nostri exempla in *Journal de Med.* ediderunt; quorum, multa, evidenter symptomatica, pro veris dederunt. Idem, de exemplis ab HOFMANN & SAUVAGES allatis dicendum.

Ex tanta confusione, totque discrepantibus sententiis, quomodo memet expediam? Experiamur tamen; utinam non nimis arroganter fecisse videamur. Ad hunc finem nihil utilius putavimus, quam exempla, cum aliorum, tum meis ipsissimis oculis usurpata, in unum cogere, inter se ita conferre, ut ex iis symptoma morbi pathognomonicum clarius eluceat: inde, quid de causis, quid de prognosi, curandique methodo sentiamus, tam breviter quam poterimus, exponere in animo est. In quo non modo breviter de unoquoque nobis dicendum, sed

o) V. ibid. p. 2. n. 8.

etiam prætereunda videntur esse permulta, ut illustriora tantum & essentialia phænomena delineentur.

Obs. 2. quæ ex D. HOME opere clinico prima est p). Vestarius ann. 27. natus, cum in Nosocomium suscipiebatur, jam multas libras materie liquidæ, nigre, splendentis & fætidissimæ alvo deposuerat: maxima debilitate, nonnullisque colicis doloribus afficiebatur, simul cum gravi cephalalgia; arteriæ ad carpum pulsabant singulo horæ minuto 104; nec, dum secensus sanguinei manserunt, infra 100. descenderunt. Intra tres hebdomadas convaluit.

Observ. 3. quæ ex D. HOME opere clin. secunda est. Virgo ann. 25. nata, postquam per tres menses sat crebro vomitu laboraverat, tandem multum materie nigre, cum fluido sanguine mixtæ deorsum fursusque ejicit; cum acutis colicis doloribus & animi deliquiis, quorum unum ultra 10 minuta duravit; arteriæ ad carpum primis diebus 80, postea 90, & tandem 70 pulsarunt. Intra 14 dies ad sanitatem rediit.

Observatio 4. Quæ ex D. HOME opere clin. 3. est. Agricola 43 ann. natus, postquam magnum, per noctem, frigus passus erat, queri cœpit de doloribus, & debilitate crurum, anorexia &c. 14 diebus interpositis, crebro vomitu correptus, ipsi dolebat & ventriculus & abdomen. Pluribus emeticis & catharticis

epotis, materiem alvo deposuit nigerrimam, cum sanguine mero; antecedentibus animi deliquiis & Cephalalgia. Pulsus frequens absque febre: repetitis catharticis cum Tart. stibiato aqua multa diluto, multas iterum dejectiones similes habuit; sextam syncope, 5 similes adhuc dejectiones secutæ sunt: & vomitus & secessus adhuc 12 vel 14 dies perstiterunt, postea tandem convaluit.

Observatio 5. Ex FR. HOFMANN. 2da q) Juvenis jam diuturna febre quartana fractus, cum longum iter pedibus confecisset, & rixas cum sodalibus habuisset, incidit inopinato in vomitum nigrum, largius & aliquoties erumpentem; simul secesserunt per alvum, fœces instar picis nigræ & fœtidissimæ; sub his, æger sæpius animi deliquium, si tantum erigeret corpus, passus, intra 24 horas expiravit.

Observatio 6. Ex eodem, quæ tertia est.

Femina sexagenaria, plethorica, sedentariæ vitæ & crassiori victui addicta; post diuturnam mæstitiam, conquesta est aliquamdiu de lassitudine corporis, cum dolore in sinistro latere. Cum aliquando curru verheretur & simul vento frigidiori corpus exponeret, vomitu ejecit magnam materiei nigrescentis copiam; mox eadem etiam & similis coloris per alvum secessit cum fœtore ingenti. Ipsa autem sub his deje-

q) V. FR. HOFFM. *Med. ration. syst.* V. 4. P. 2. Sect. 1. Cap. 3. de vomitu cruento & secessu nigro, in-4. ed. 2. Halæ M.

ctionibus, aliquoties redeuntibus, animi semper passa est deliquium. Intra duas hebdomadas morbo succubuit.

Observatio 7. Ex eodem septima.

Caufidicus quadragenario major, vino deditus, post magnam crapulam, *ingentem vim atrii sanguinis sursum & inferius ejecit.* Hinc dejectionibus effoetus & œdematosus intra bimestre occubuit.

Observatio 8. Intra Melænæ exempla a SAUVAGES relata *r*), notanda venit species, quam ille ex falsa opinione, quod ex vitio splenis oriatur, *spleneticam & cholericam* GUARINONII vocat. Adoritur, inquit, melancholicos post febrem & peripneumoniam. *Pulsus est debilis, intermittens, non febrilis, vires prostratæ, facies plumbea, materies rejectæ per inferiora sunt nigra, unguinosæ, fætidissimæ.* Dicit, se illam vidisse *1º.* In moniali septuagenaria. *2º.* In mercatore, & *quater* in nosocomii senibus observata fuit; in hac provecta ætate fere semper lethalis.

Observatio 9. Ex D. VARNIER *s*).

Vir sexagenarius corpulentus & obesus, incidit *inopinato, & nulla cognita causa, in magnam debilitatem & virium prostrationem; multa expertus, absque*

r) V. Nosol. Class. 9. Ord. 2. G. XI.
s) Journal de Méd. par MM. VANDERMONDE & A. ROUX.
 Vol. VI. p. 83. ann. 1757.

absque febre & dolore, animi deliquia; quæ mox sequebantur amplissimæ dejectiones materie nigre, partim duræ, partim liquidæ, cædem redolentes & fætidissimæ. Postquam per 8 dies magnam vim sanguinis nigri, ejusdem odoris, alvo deposuerat; tandem ope acidorum vegetabilium, clysmatum & ecoproticorum convaluit.

Observatio 10. ex eodem secunda.

Pauperrimus senex, simili morbo tentatus & omni ope destitutus, in palea jacens, brevi superveniente gangræna, expiravit.

Observatio 11. ex eodem tertia.

Operarius quidam ædium tector, uxori conjunctus, sed, saltem in cibo & potu, moderatus, statura procera & strigosus, mense Novembris sese subito debilem fieri, nulla cognita causa, sentiebat; deficiebat animo, moxque multum sanguinis atrii & fætidissimi alvo deponebat. At ope superioris curandi methodi, scilicet acidorum, clysmatum & eccoproticorum, intra paucos dies a morbo liberatus, postquam eadem animi deliquia & sub his eadem dejectiones iterum passus erat. Duobus annis elapsis, in eundem morbum rursus incidit, a quo etiam intra 6 dierum spatium liberatus fuit, ope syrupi aceti, & cassiæ acidulatæ.

Observatio 12. ejusdem quarta.

Alter vir, circiter ann. 52 natus, strigosus, impiger, laboris amans & patiens & ab omni victus

excessu temperans *sensim Martio mense vires amittit, orisque colores, multa animi deliquia passus, sub quorum finem, abdomine dolente, alvo deponebat materies atramento similes & cædem, horrendum dictu, redolentes: pulsus parvus absque febre, contractus, vix sensilis. Effentia Rabeliana, clysteres mollientes, aqua cassiæ, vinum Aloniense, juscula, illum, intra 20 dies, quamvis tempestas obstaret, in sanitatem restituerunt.*

Observatio 13. D. BONTÉ 1) prima.

Sacerdos circiter 55 annos natus, temperiei melancholicæ, pleuroperipneumonia laborabat; quinto morbi die incæpit materiem cæruleo nigram excreare; ipsi vultus collapsus, color plumbeus; pulsus debiles, intermittentes, exiles nec crebri. Post longum animi deliquium, alvo secessit ingens vis materiei atræ, partim grumosæ, partim liquidæ, & odoris cadaverosi, fætidissimi: postero die vitam cum meliori forte commutavit.

Observatio 14. ex ejusdem D. BONTÉ secunda.

Alter sacerdos, doctoris Medicinæ frater, 22 ann. natus, immoderato studio effæctus, gravi melancholia affectus, cum ex febre putrida, in qua per 17 dies justo sæpius purgatus fuerat, convalesceret: ecce tibi subito, multa animi deliquia, absque dolore, aut ventris duritie, passus, alvo deposuit materies

1) V. le même Journ. T. VIII. p. 222.

atramento similes cædem putidissimam valde redolentes. Per 8 dies eadem & crebra animi deliquia, quæ sequebantur similes dejectiones absque dolore; pulsus debilis, exilis nec creber, sed ante dejectiones contractus, & sub illis intermittens. Cardiacis, nutrientibus, acidis, cæterisque auxiliis adhibitis, paululum convalescebat; sed spatio aliquot dierum interposito, omnia symptomata redierunt & recruduerunt; tandem, optimi fratris cura, sanus evasit.

Observatio 15. ex ejusdem D. BONTÉ tertia.

Agricola annos circiter 55 natus, amissa sua dilectissima conjuge, in gravem mœrorem & melancholiam incidit: dolorem in hypochondrio sinistro per unum mensem expertus est; quo evanescente, debilitate subita & maxima correptus nausea, obtuso ventris dolore tentatus, extremitatibus frigidis, & sudore viscoso perfusus, per superiora & inferiora, sanguinem fluidum atrum pici similem & odoris cadaverosi atrociter fætidî rejicit; pulsus erat durus, haud creber & valde intermittens. Ope acidorum intra quinque dies convaluit; eccoproticis & optima diæta valetudo confirmata est.

Observatio 16. ex ejusdem D. BONTÉ quarta v. infra ubi de Melænis symptomaticis agitur.

Observatio 17. ex D. MERLIN u).

Virgo ann. 29. nata, temperiei ficcæ, acris & bi-

u) V. J. de Méd. Vol. VIII. p. 517.

liosæ; postquam diuturnis ærumnis, mœstisque sollicitudinibus vexata fuit; *ex inopinato cruciata est vomitibus & dejectionibus sanguinis atrii & fœtidissimi; dejectiones semper prænuñciabantur majore debilitate, virium summa prostratione ab animi deliquio vix discrepante, febris semper abfuit, statim ac illa erupit, dejectiones suppressæ sunt.*

Idem D. MERLIN duas observationes D. BOUCHER refert; prior spectat agricolam quendam annos 60 natum, qui post vitam ærumnis, duris laboribus & parco victu miserrimam, in morbum incidit, *primæ Obs.* Dr. VARNIER *prorsus similem, cui succubuit:* altera, spectat monialem virginem annos 60 natam, quæ postquam per plures dies dolores obtusos in regione epigastrica & adversa dorsi media parte experta est; *materies atras cum sanguine partim grumoso, partim fluido evomit; moxque materies ejusdem indolis at nigriores & fœtidissimas alvo deposuit:* quum acida nullo modo ferre posset, ope demulcentium, mannæ, vini, jusculorum sanata est. Duobus annis elapsis, eodem morbo correpta, iisdem auxiliis liberata fuit.

Observatio 18. D. CAMPARDON prima v).

Virgo annos 24. nata, temperiei sanguineo-chole-ricæ & hæmorrhoidibus obnoxia, multas epistaxes pubertatis tempore passa erat; pubere facta, ipsi ca-

tamenia copiose per 6 aut 7 dies fluere solebant; & identidem bis singulis mensibus, copiosissime. Aliquando postquam menstruis incipientibus, diu & acerrime saltasset, nec bene concoxisset, menstrua derepente suppressa sunt; & eodem die circa 5 horam post meridiem & per sex dies, per utrumque guttur ejecit sanguinem atrum partim liquidum, partim in grumos coactum, cum materiebus nigris, mollibus & fœtidissimis, quas comitabantur summi angores, animi deliquia mortem minitantia; pulsus debilis, vix sensibilis; os, manus & reliquum corpus sudore frigido & viscoso madebant. Datis licet variis remediis, illa per plures dies multam vim sanguinis grumosi, atrii, fœtidissimi utraque viâ rejiciebat: interdumque per os sanguinis grumos ovum gallinaceum æquantes. Tandem tribus elapsis hebdomadibus erupit FEBRIS, redeuntis sanitatis prænuncia; moxque pacatis omnibus symptomatibus convaluit.

Observatio 19. ejusdem fecunda.

Operarius quidam 50 annos natus, excelsa statura, temperie sicca & strigosus, post nixum fortiolem sentire cœpit in parte pectoris & ventriculi anteriore, in hypochondriis, in media parte regionis umbilicalis superioris, dolorem & molestiam perpetuam. Paulo post percipiebatur hac ultima in parte durities quæ modo singulari pulsabat. Hinc in mœstitiam & melancholiam incidit & duobus annis elapsis, ecce

subito, nulla prævia cognita causa excitante, αὐτὴ καὶ κατὰ materiem nigram fœtidam & multo sanguini coactō permixtam ejecit: sub iis dejectionibus summa debilitate & animi deliquiis afficiebatur. Septima morbi die erupit FEBRIS quæ illum ad sanitatem perduxit; quo tempore pulsus fiebat mollis, plenus, regularis; durities pulsans in regione umbilicali eadem ratione decreſcebat qua creſcebant evacuationes. Non alienum est obſervare, in his quatuor caſibus, FEBREM ſemper ſignum instantis proſperæ valetudinis fuiſſe.

Obſervatio 20. D. GLATIGNY prima w).

Hic cel. Medicus aſſerit, ſe plusquam 20 exempla hujus morbi vidiffe, & ea quæ retulit teſtantur eum morbum noſtrum ſat recte diſtinxiffe.

Virgo inopinato & absque ulla evidente cauſa materies nigras viſcoſas, fœtidas per ſuperiora & inferiora pluries rejecit. Ipi ſaciei color pallidus, fuſcus, luridus; pulſus acer & contractus; debilitas magna; moleſtia in hypochondriis; ventriculus dolens. Brevis in ſanitatem reſtituta.

Obſervatio 21. ejusdem ſecunda.

Vir quidam primum vomitu bilioſo corripiebat, & licet vena ſecaretur, ei emollientia atque ecoprotica adhiberentur, oçto diebus poſt incæpit ſanguinem nigreſcentem evomere, moxque vim in-

gentem materiei nigræ, grumosæ, alvo pluries deposuit; ipsi oris color pallidus & luridus; pulsus tensus, contractus, parvus, venter mollis & leviter dolens. Brevi convaluit.

Observatio 22. ejusdem tertia.

Coriarius quidam, ex improvise & absque ulla apparente causa, materiem nigram, grumosam, sanguini coacto similem, αλω & πᾶτω pluries rejecit cum multis superiorum symptomatibus. Intra octo dies convaluit.

Observatio 23. D. BRIEUDE x).

Sacerdos quidam pluries ante vera Melæna correptus fuerat; cum in hunc morbum adhuc recidisset, & sub animi deliquio sanguinem putridum, atrum, fætidissimum alvo deposuisset; ope unius emetici restitutus fuit, quod ingentem vim sanguinis atrî, coacti & materiei biliosæ foras expulit.

Observatio 24. D. LE CORDIER y).

Vir septuagenarius temperiei phlegmatico-melancholicæ morbo nigro bis vel ter per annum laborabat. Prænuncii morbi erant universalis lassitudo & anxietas, crurum pondus & molestia, nausæ, anorexia, languores, tandem animi deliquia, sub quibus materies atras fætidas, quas sequebantur iterum animi deliquia, alvo deponebat. Ope succorum ex vegetabilibus expressorum semper sanatus fuit.

x) V. Jouru. de Méd. T. XIII. p. 485.

y) Ibid. p. 489.

Alteram observationem huic prorsus fimilem celeberrimus auctor loco citato refert.

Observatio 25. D. RENARD z).

Agricola ætate provectus, & qui *iteratis venæ sectionibus effætus* extremum spiritum trahere videbatur, *subito materiem atram cum bile & sanguine mixtam valdeque fætidam sursum & deorsum rejecit.* Evacuationes illæ, intra duos dies, cardiacis & acidis suppressæ, sed ægre admodum convaluit.

Observatio 26. D. DU SAULSAY a).

Virgo annos 30. nata, vitam umbratilem degens, aliquot mensibus, postquam catamenia amisisset, languescere cœpit, & dyspepsia pluribusque symptomatibus jam supra relatis laborare: *mox sub crebris animi deliquiis & deorsum & sursum sanguinem in grumos coactum, fluido sanguini & materie liquidæ fætidiissimæ commixtum ejecit.* Dejectiones vomitu copiosiores; *ipsi pulsus valde debilis, tardus, parvus absque intermissione;* oris pallor, oculorum imbecillitas; *abdomen molle, doloris expers;* *dejectiones ultra sex dies perseverarunt;* tandem sed ægre admodum ad sanitatem reducta.

Observatio 27. D. SPIELMANN b).

Curavit illustrissimus D. intra paucos dies virginem annos 32. natam, corporis laxi, plethorici, hy-

z) V. Journ. de Méd. T. XXII. p. 489.

a) Ibid. pag. 502.

b) V. Dissert. inaug. D. ROEBER. Argent. 1787. p. 30.

sterici, quæ post colicam flatulentam, & alvum per 4. dies constipatam, materies subnigras, fætidæ & postea, paulum sanguinis deposuerat. Pulsus plenus & natura paulo durior. Intra 8 dies sanata.

Observatio 28. D. BAUMES c).

Vir ann. 50. natus, celsa statura, temperie ficca & habitu strigoso inopinato, cum iter faceret, animi deliquiis diuturnis mortemque minitantibus correptus fuit: quorum sub finem magnam vim sanguinis atrii fætidissimi per utramque viam ejecit. Hæc symptomata simul cum dejectionibus per plures dies perseverarunt. Intra novem dies perfecte convaluit.

Observatio 29. His subjicere liceat, alterum memorabilem casum cujus ego adhuc testis oculatus fui, quique ad naturam & causas veræ & genuinæ Melœnæ haud parum luminis adfert.

Ineunte vere ann. 1785. magnam Britanniam petebam una cum familiarissimis meis DD. GOODWIN d) & WILSON, medicis ex Anglia celeberrimis. Forte contigit ut in eadem rheda simul iter faceret equitum centurio quidam, ætatis constantis vir, temperiei melancholicæ, qui nuperrime uxorem duxerat; & matronæ duæ (ita saltem nobis videbantur) una circiter 19 ann. nata, viridis & juventa florens, venustissima profecto & suavissima puella, oculis nigris,

c) V. Journ. de Méd. T. 57. p. 524.

d) Auctoris Dissert. inaug. de morbo morteque submersorum. Edinb. 1786.

nigraque diffluente coma, absque ullo cultu exornata, & nativis, ut ita dicam, leporibus pudice ferox. Altera paulo maturior sed quæ morfus annorum elegantia tegeret, quamque ad insidias natam factamque dixisses.

Primum nos jucundo varioque attamen liberali fermone, nec non obsequio, ut Apollinis filios decet, mulieres prosequeremur. At Mars noster artium foeminearum aliquanto minus imperitus, sensit mox puellam e grege Veneris; nec diutius illa dissimulare, se ex magno saltantium choro Parisinorum, a quodam militum duce accersitam, Insulas Flandriæ petere. Tunc noster, dare sese juveniliter. Omnis generis jocis & facetiis, ut mos est illorum, mulieres laceffere. Hæc oculis respondere, & venari: artes suas omnes explicare, hominemque urbanis illecebris, mollibusque lenociniis scite admodum inescare. Quid multa? vincunt scilicet, tacite pactum est. Peronæ noctem egimus.

Postero die, cum tumulum divi FENELONIS Cameraci inviseremus, beatus noster in diversorio cum puellis remanet. At vix urbe egressus ille sese male habere cæpit; de summa imbecillitate conquestus, ecce subito pallescit, multaque animi deliquia passus est. Haud sine magna difficultate, nobiscum Duacum pervenit. Ibi rursus syncopen passus, ingentem vim sanguinis atrii, grumosi, fætidissimi absque dolore alvo deposuit. Attamen ope jusculi cum cyatho

vini paululum refocillatus, ad Insulas vespere devenit, ita vero debilis, fractusque viribus, ut pro ejus vita valde timeremus. Tum imminente morte perterritus nobis confessus est, se puellam suam, Peronæ statim post cœnam & multam in noctem pro virili sua parte compressisse; nec ab ea, post jentaculum Cameraci abstinuisse. Nec melius Venus ista sese habebat. Ingentem enim menorrhagiam passa, auxilium nostrum supplex exoravit. Remediis adhibitis brevi convaluit. Iste vero pœnas intemperantiæ gravius luebat. Emulsiones, clysmata acidaque adhibuit, sed *per triduum quod Insulis agebamus vix cruentæ dejectiones imminutæ sunt*, etsi tamen spes redituræ valetudinis, adhuc e longinquo, ipsi affulgeret.

Hactenus Melænas idiopathicas, tam ex causa non evidente quam ex causis fatis evidentibus, narravimus. Nunc de symptomatonicis, quas scriptores immerito pro idiopathicis habuerunt, breviter dicemus. Etsi enim sæpe sæpius sub iisdem signis prodeant, magni refert, illas a primariis distinguere; ut quæ curandi methodum haud paulum diversam postulent.

Et primum FRID. HOFFMANN, *loco citato obs. 4.* narrat, secessum nigrum & brevi lethalem in infante, ex metastasi tumoris brachii, qui multum sanguinis atri & putridi capiebat.

Quarta. Species D. SAUVAGES, quam ille *hæmorrha-*

gicam vocat, evidenter symptomata est. Tertia, quam idem *Melēnam atrabilariam* nominat, de qua etiam GEOFFROY, BALLON^{US} & TH. BONNET locuti sunt, potius ad Choleram referenda est.

Exemplum quod idem SAUVAGES sub titulo secundæ speciei *scorbutica* dictæ, quodque ex D. BONTÉ mutuavit e) potius idiopathica mihi videtur quam symptomata; & scorbuticæ maculæ potius effectus quam causæ morbi. Enimvero maculæ & efflorescentiæ, quæ sub decursu morbi prodierunt, veram petechiarum indolem referebant, & e summa debilitate vasorum omnium, sanguinisque dissolutione naturaliter sequebantur. Etenim notatu dignum est, quod maculæ istæ, imminentibus dejectionibus & animi deliquiis, nigerrimæ evadebant.

Quidquid sit, non alienum mihi videtur illud exemplum in medium proferre: utpote quod progressus morbi, cum fatalis sit, luculentissime delineat.

Observatio 29. Horologarius opifex, temperie fifica, melancholica, valde macilentus quotidie tabescebat. Vertigo aderat, asthenia universalis, cum summa lassitudine tibiarum. *Pluribus jam venæ sectionibus & cathartici extenuatus*, tandem gingivis rubris, mollibus & ore fœtido affectus, *petechiis multis distinctus, inscius & nullo prævio dolore magnam vim sanguinis atrii & fœtidissimi pluries dejecit.* An-

e) V. Journ. de Méd. T. VIII. p. 222.

tiscorbuticis minime levatus, acidis & optima vivendi ratione usus, tandem recrudescente ab integro morbo occubuit. Quoties fluxus niger instabat, maculæ ex purpureis nigrae evadebant: febris nulla, pulsus intermittens, frequentia animi deliquia, palpitationes, pulsatio temporum, & paulo ante mortem, labia, palatum, lingua ex nigro virescebant, harumque epidermis separabatur.

Observatio 30. Exemplum tanquam Melænæ idiopathicæ a D. VANDERMONDE f) allatum in puella sex annos nata, ad symptomaticas evidenter referendum puto. Naturalis enim sequela fuit venæ sectionis, in syncho putrida cum petechiis, temere institutæ. Quod ex historia, cum morbi tum curationis, luce clarius patet. Patiebatur, inquit egregius scriptor, febrem gravem, habebat pulsum parvum, acrem & contractum, oculos splendentes, oris colorem rubido purpureum, linguam aridam involucro bilioso obductam; nausea tentabatur, pectus nigerrimis petechiis & confertis distinctum erat, quarum plurimæ circa collum veras ecchymoses nigerrimas referebant. Notandum bene hanc puellam, per tres dies, antea multum sanguinis naribus jam emisisse. Nunc provoco ad experientissimum quemcumque medicum, interrogans illum; anne HIPPOCRATES ipse aut SYDENHAM aut CULLEN, synochum putridam cum petechiis, pro-

f) V. J. de Méd. T. VI. p. 336.

priis suis coloribus & characteribus aptius exprimere & luculentius depingere potuissent? Quantum igitur obstupui, cum sequentia legerem! „Dubitabam, „addit celebr. Doct. incertusque de diagnosi fluctuabam: *quid igitur?* haud mora, inquit, extemplo „venæ sectionem ad brachium institui”. Proh Dii immortales! a quo pendet hominum vita & in quo versamur discrimine cum Doctores nostri semeioticen neglexerunt! Cum me ad studium artis medicæ contuli, & ex doctissimo medico anxie sciscitarer, quænam præcipua Medicinæ pars esset & aliis anteponenda? *Semiotice*, respondit ille. Et secunda, huic proxima? *Semiotice*. Et tertia? *Semiotice*, *Semiotice*, aiebat: & sapienter quidem, hæc enim totam artem complectitur. Nempe in libris fere omnes morbos sat bene descriptos invenimus, & auxiliorum penus & quasi armamentarium sat amplum & pene infinitum; at morbos ipsos in ægrotantibus investigare, recognoscere & recte judicare: hoc opus, hic labor est. In quo si te feliciter geris, maxima laus: si vero ignorantia peccas, hinc turpissimi errores non satis lugendi, hinc fœdissimæ lites nobilissimam artem, virisque nobilissimis tantum excolendam, dehonestantes!

Sed quid sequebatur? Id quod necessario sequi debebat: incredibilis debilitas, venæ sectione induc-ta & symptomata Melæna, nempe hæmorrha-

gia passiva ex resolutione vasorum intestinalium; quæ puellam cito occidisset, ni Doctor noster, aliunde artis suæ experientissimus, præsentissimis auxiliis, ut acidis, cortice peruviano & adjuvante alma natura, infantibus tam amica, damnum venæ sectionis quam citissime refarsisset.

Nec magis cunctor inter Melænas symptomaticas eum casum numerare quem D. AUBRELIQUE in *vol. XIII. ejusdem Journ. de Medecine* p. 486. retulit. Hanc Melænam pro symptomate scirrhi pylori, & intestini cæci morbi post mortem detecti, habere videtur. Haud immerito quidem. Enim vero vomitus materie nunc fuscæ nunc atro rubræ, scirrhum pylori fat bene declarabat.

Melæna a D. FLEUR descripta g) mihi evidenter symptomatica videtur & talis cadaveris sectione patuit. Nec miror tamen, celeberr. Medicum, illam pro vera & idiopathica habuisse; signa enim, paucis exceptis, idiopathicæ tam proxime accedebant, ut non facile esset, scirrhum pylori, pancreatis & splenis, veras vomitus causas, subodorari.

Historia Melænæ a D. RENARD prolata h) ita brevis & manca ac mutilata est, ut non adeo facile sit discernere, utrum revera ad idiopathicas pertineat; aut nonne potius naturalis sequela febris continuæ,

g) *V. Journ. de Méd. T. XIII. p. 492.*

h) *V. Journ. de Méd. T. XXII. p. 453.*

qua laborabat æger, & quæ male judicata & tractata fuit.

FORESTUS *lib. 8.* refert speciem Melænæ e vermis ortæ, in puella 22 ann. nata, quæ decocto absinthii, centaurei minoris, rhabarbari curata fuit. Idem sentiendum de morbo, quem narrat FRID. HOFFMANN. *Dissert. jam citata N°. XXI.* hic prorsus similis fuit duobus a CHOMEL relatis, ex ruptura vasorum quorundam intestinorum oriundus & plane, ut hi, symptomaticus. Vide etiam exempla a PLATNERO relata in *praxi sua* p. 726.

C O N S E C T A R I A.

Nunc liceat, ex omnibus hucusque prolatis, observationes quasdam colligere & in unum coactas oculis subjicere.

1) Ex 52 circiter Melæna laborantibus, quorum historiam aut ipse vidi aut retuli aut annotavi, fuerunt *mulieres circiter 11.*

viri - - - - 41.

2) Horum ægrotantium *circiter 30* ultra ætatem constantem progressi, cæterique ultra 50 aut 60 annos, plures adhuc ætate provectiores. Omnes igitur, aut fere omnes, plethora venosa jam laborabant. Præterea omnes etiam fere temperiei melancholicæ erant, cujus præcipua pars & solita conditio est, sanguine venoso & spisso nimium abundare: quæ corporis conditio viam sternit ad hæmorrhoides & Melænam.

3) Horum morborum causa remota prædisponens frequentissima evidenter fuit mæstitia, depri-
mentia animi pathemata, cum vita sedentaria.

4) Horum tantum 17 *Lethales* fuerunt; inter
quos plures symptomatici; *feliciter vero sanati*
circiter 32.

5) In omnibus, five idiopathicis five symptoma-
ticis, signa constantia & cum morbo semper præsen-
tia fuerunt; *dejectiones sanguinis atrii, grumosi,*
odoris cadaverosi, fætidissimi, cum animi deliquiis:
& in omnibus idiopathicis, præter illa communia
signa, semper adfuerunt *universa virium prostra-*
tio, constans & summa debilitas, sæpe sine ulla evi-
dente causa; pulsus parvus & debilis, modo con-
tractus, modo intermittens, absque febre; denique
dejectiones sine torminibus, ullove dolore. Et cum
pulsus validior, crebrior & febricitantse fieret, tum
finem dejectionum instantemque sanitatem prænun-
tiabat. *Ergo improbable est, Melænam hæmorrhagi-*
am activam esse.

6) Nullus adhuc Melæna morbus, nisi sporadicus,
visus est, *ergo non contagiosus.*

Jam vero, qualis erit genuina hujus morbi defi-
nitio?

SAGAR illum collocavit in ordinem secundum
5. classis, *fluxuum*; ubi sic se habet definitio:

MELÆNA. *Fluxus materie nigricantis atro rubræ*
aræ vel κατω frequens.

Cel. SAUVAGES sic genus definivit :

MELÆNA. *Alvi fluxus, materie nigricantis atro rubræ, dejectione aut vomitione frequente notatus.*

Quomodo igitur illum a quibusdam cholæræ speciebus, a dyfenteria, a vomitibus symptomaticis ex læsione & scirrho viscerum distinguit? Nescio.

Evidenter patet, utrumque celeberr. Nosologum plura symptomata pathognomonica prætermisisse, qualia sunt, *prostratio virium absque ulla evidente causa; animi deliquia cum dejectionibus proxime juncta; pulsus parvus, debilis, contractus, absque febre.*

Præterea, etsi vomitus sæpe dejectiones comitur; attamen non est signum pathognomonicum, nec unquam solus & per se, morbum illum designare potest. Quin imo constantius Melænas symptomaticas & sæpius quam idiopathicas comitari mihi videtur. Igitur dum auctores illi intempestive breves esse laborant, obscuri fiunt. Enimvero, non sufficit, ut definitio brevis sit, sed potius ut clara & distincta eluceat. Porro, si quodcumque ab aliis sibi affinis distinguere volumus; necessario requiritur, si de universali loquimur, ut definitio saltem genus definiti supremum & proximum complectatur: si vero de specie genus & differentiam specificam.

“Tertia regula, ait CULLEN *i)* in constituendis morborum characteribus est, quod, cum quisque mor-

i) V. Nosol. præf. pag. 34.

„bus ex plurium symptomatum concursu solum
 „dignoscatur ; ex iis pro notis characteristicis, tot
 „quot sufficiunt, adhibenda sint.”

Porro signa, five generica five specifica, semper esse debent : 1° sensibus Medici admodum obvia. 2° Cum morbo constanter præsentia. 3° Character generis ex signis causæ proximæ cuicumque speciei communibus petendus mihi videtur. 4° Characteres vero specierum, ex causis remotis, five prædisponentibus five excitantibus, ex ultimis adhuc melius, utpote magis evidentibus, deducuntur *k*). 5°. Denique varietates sæpe locis aut gradibus tantum a se invicem separantur.

DEFINITIO GENERIS ET ALIQUOT SPECIERUM.

Equidem vix audeo, post tantos viros, meam proferre sententiam. Vellem genus Melænæ in classe 9. (*fluxus*) ordine 2. (*alvi fluxus sanguinolenti*) & quidem post 8. genus SAUVAGESII relinquere ; sed juvat sequentibus characteribus illud insignire.

G. Melæna. Morbus non contagiosus: sub summa virium prostratione, pulsu parvo, contracto, debili, febris experte, secessus (nonnunquam cum vomitu) sanguinis atrii, grumosi, sæpe sæpius odoris cadaverosi, (plus minusve fætidii) cum syncope vel

k) V. CULLEN, Nosol. Class. 1. G. 37. Class. 2. G. 42. &c.

præcedente, saltem imminente, vel comite aut proxime sequente & absque ullo dolore.

Hoc genus vellem in species tum symptomáticas tum idiopathicas distribuere. Inter idiopathicas jam sequentes haberi posse mihi videntur, ni aliter putent doctissimi viri, quas sic propriis nominibus & notis insignire juvaret.

Sp. 1. MEL. (spontanea) sine causa manifesta aut ullo morbo comitante.

Pro exemplis vide spleneticam D. SAUVAGES.

Obs. 2. 3. 4. D. BONTÉ p. 18 & 19.

— 3. *Frid. HOFFM. p. 15.*

— quatuor D. HOME p. 14.

— quatuor D. VARNIER p. 16, 17. &c.

MEL. D. MERLIN . . . p. 19.

— D. GATIGNY . . . p. 22.

Obs. 2. D. CAMPARDON p. 21.

MEL. D. LE CORDIER, RENARD, DE LA SAUSSAYE, BAUMES p. 23, 24 &c..

2. *MEL. (Pathetica) ex aliqua magna animi perturbatione, ut ira v. 2. Obs. HOFFM. p. 15.*

3. *MEL. (Crapulosa) ex crapula vinosa, aut indirecta quacumque debilitate v. 7. HOFFM. p. 16.*

4. *MEL. (Libidinosa) ex Veneris abusu aut debilitate directa indirectæ superaddita, v. Hist. Centurionis. p. 25.*

5. *MEL. (Plethorica)* ex subita & recenti suppressione evacuationis sanguinis solitæ.

Varietates 1. *ex menstuis suppressis.*

2. *ex hæmorrhoidibus suppressis.*

v. WELSCHIUS *Dec. 4. Curat. 5.*

Frid. HOFFM. Dissert. citata.

1. D. CAMPARDON p. 20.

6. *MEL. (Gravissima)* post gravem morbum aut sub illius finem, ut in febre typhode, variolis confluentibus, scorbuto v. 2. D. BONTÉ p. 18.

7. *MEL. (Periodica)* ex obstructionibus, scirrhis, ulceribus aut aliis viscerum læsionibus.

v. *Obf.* D. BRIEUDE p. 23.

Hæc vero species pro symptomatica haberi debet.

In universum, omnes illas Melænas ad symptomaticas referendas arbitror, quæ a nulla generali totius corporis & systematis affectione pendent, sed a morbo locali alicujus visceris; quales sunt, *carcinomata, ulcera, scirrhi intestinorum, lienis, jecoris, pancreatis, &c.* aut a ruptura magnorum vasorum intestinorum, ex vehementi nisu, percussione aut acribus & venenis ingestis, denique a læsione quacunque locali. Poterunt semper a veris idiopathicis distinguui, 1°. *doloribus fixis & localibus*, 2°. *quod longæ & sæpe sæpius periodicæ sunt*, 3°. *absque constanti debilitate*, 4°. *quod pulsus non tam debilis, parvus, contractus*, 5°. *quod semper nonnihil febris adest.*

Has igitur a me nunc conditas species Nosologis fore acceptas sperare licet. Etsi enim maxima pars curationis eadem esse deberet, quia scilicet duæ aut tres indicationes, quæ ex causa proxima fluunt, omnibus his speciebus communes sunt; nihilominus tamen certum est, in multis rebus non parvi momenti variandam esse curationem, pro varia nempe causarum remotarum indole & natura. Quod ad symptomaticas spectat, liquet, illas præter communem curandi methodum, aliam adhuc sibi propriam, morboque locali adaptatam, postulare. At vero ita sum temporis angustis & natura disputationis definitus & circumscriptus, ut ne nimium dilatem argumentum, de solis idiopathicis Melænis dicturus sim; de longis vero & symptomaticis non nisi data occasione & obiter.

S E C T I O II.

Historia generalis, & diagnosi.

MELÆNA, morbus acutus non contagiosus, homines præsertim adoritur temperiei melancholicæ, hæmorrhoidibus obnoxios & prædispositos; viros potius, quam fœminas; vix non semper post ætatem constantem, cum plethora arteriosa, quæ simul cum vita incipit venosæ cessit. Remotæ causæ sunt omnia quæ debilitant, sive directe sive indirecte.

Accidit sæpius hyeme aut exeunte æstate quam verno tempore.

ÆGROTANS, post abufum ftimulantium five moraliū five phyficorum, aut aliam fimilem caufam, at sæpius nulla prævia apparente & cognita caufa excitante, inopinato vires fuas decrefcere fentit; paulo poft in fummam univerfamque imbecillitatem incidit, multaque animi deliquia, plus minusve diuturna, patitur. Mox, pluries de die, absque dolore, per inferiora & sæpe etiam fuperiora, ejicit materies fufcas, cum magna vi fanguinis atri, putridi, odoris plus minusve cadaverofi, & nunc coacti in grumos magnitudine varios, nunc liquidioris, nunc utrumque. Pulsus, qui femper eft parvus, debilis, contractus, febris expers, fit intermittens instantibus defectionibus, quas animi deliquia vel fummx debilitatis figna, antecedunt, comitantur aut fequuntur. Vultus collapfi & luridi, calor naturalis.

MORBUS intra paucos dies, abfolvitur, five per defectionum ceffationem, viriumque reditum; five ipfa morte. In hoc posteriore cafu, cito recrudescunt omnia fymptomata & exacerbantur. Evanefcit omnis cibi appetitus; pulfus, in dies & in horas fit imbecillior, crebrior, intermittens, femper abfente febre; mox relaxatis vafis & folidis, fponte fanguis effunditur, prodeunt petechiæ, ecchymofes, animi deliquia frequentia, palpitationes, temporum pulfa-

tiones : tandem æger undique resolutus placide animam efflat.

Qui solent longas apud Medicos scriptores Morborum Historias legere , dicent forsitan ; nos brevem nimis & mancā Melænæ historiam tradidisse. Mirabuntur scilicet , me nihil de atræ bilis secessu & vomitu ; nihil de pulsibus duris , validis , plenis , irregularibus ; nihil de multiformi febre ; nihil de doloribus hypochondriorum , abdominis colicis , calore , sexcentisque aliis signis dixisse. Quo falso crimine ut me purgem , fatebor , medicum scriptorem nunquam posse nimis accurate , nimis fuscè dicere , cum de individuīs loquitur ; præsertim ubi subjungit curandi methodum. Equidem id feci in prima mea observatione , quæ stat in vestibulo hujus disputationis. Sunt tamen certi fines. Prætereunda enim omnia adventitia & fugacia signa , quæ , nedum varietatem unam constituent , a cordato in praxi merito negliguntur. Atque omnino deridendi sunt illi graves symptomatum sectatores , qui dum muscas venantur , malum altius ferpere non vident. Sed longe aliter sese res habet , cum generis historia delineatur. Hæc enim nulla alia signa complecti debet , quam quæ omnibus speciebus communia , constantia & a morbo inseparabilia sunt , sub quacumque forma ipse prodeat. Neglectæ huic regulæ tribuenda sunt tam multa ambigua & sibi repugnantia , quibus cum veterum tum recen-

tiorum historiæ vulgo obscurantur *l*). Solent enim in generis historia omnes omnium individuorum historias simul coacervare *m*); & non solum omnia signa constantia, unicuique propria, sed & levissimos flatus, ineptissimasque nugas, quæ, decursu morbi, sese invicem exceperunt. Quod si quis excellentium descriptionum exempla videre velit; legat aut Medicinæ TACITUM alterum SYDENHAM, aut dilectissimos præceptores meos CULLENIIUM & BRUNONEM; quorum priore nihil clarius & sine prolixitate sagacius; alter vero brevitate elegantior adhuc & nervosior *n*).

Igitur haud sine jure & consulto prætermisi
 1°. dejectiones & vomitus meræ bilis; tanquam signa cholerae propria, & quæ non nisi raro & fortuito casu in Melæna deprehenduntur. 2. dolores colicos, ut fortuita, inconstantia & potius symptomaticis convenientia. 3°. & dejectiones parum fœtidas; fœtor enim gradu variat pro diversis circumstantiis. 4°. & pulsus duros, validos, cum febre; sunt enim symptomaticis quasi propria, & cum in veris & idiopathicis accidunt, tantum abest, ut morbum significant, ut contra sint quasi signa redeuntis valetudinis! Nempe

l) V. CULLEN *Nosol. præf.* p. 6.

m) V. 1. *Dissert. jam cit.* J. BERBILLOON p. 2. Art. 2. & 2. TISSOT & BURSERII *Opera* &c.

n) V. *Elem. Med.* BRUNONIS; Vol. 2. *Hist. Scarlatinae, Variolarum, Rubeolæ* p. 44. 45. 47. *Insomnii* p. 51. *Scorbuti* p. 135. *Hysteriæ gravis* p. 158. *Podagræ* p. 146.

jam observavi, oboriente febre illico supprimi dejectiones; faustique ominis esse pulsus debilis invalidum plenumque conversionem. *V. supra Obs. p. 12.* Dixi etiam contra fere omnes, morbum esse acutum & intra paucos dies absolvi, quod revera sic se res habet. Cum enim longus sit morbus, aut periodicus, certo concludendum, non idiopathicam adesse Melænam, sed symptomaticam, internamque visceris alicujus læsionem sublatere.

DIAGNOSIS.

Morbi, quibuscum facilius Melæna confundi potest & revera quotidie confunditur: sunt *hepatirhæa*, seu *fluxus hepaticus dictus; hæmorrhoids; dysenteria; diarrhæa; hæmatemesis; cholera &c.*

Hinc sic vellem ab omnibus Melænam distinguere.

1°. Ab HEPATIRHOEA: quod in ea dejectiones sint loturæ carniū similes. Absunt autem cum foetiditas, tum *maxima debilitas, animi deliquia &c.*

2°. Ab HÆMORRHOIDE: quod hic sanguis est fluidus, floridus, e tuberculis duris & dolentibus. Absunt etiam foetor, *virium prostratio, animi deliquia &c.*

3°. A DYSENTERIA: quod in ea dejectiones sunt mucosæ, cruentæ; adsunt *tenesmus, tormina intestinorum, febris & morbus contagiosus.*

4°. A DIARRHOEA: quod in ea dejectiones sunt

liquidæ, non cruentæ; *adeſt Colica; abſunt ſumma debilitas, animique deliquia.*

5°. Ab HÆMÄTEMESI: quod hic evomitur cum conatu & ſæpe ventriculi dolore; ſanguis rejeſtus ruber, aut ſi fulcus, inodorus eſt. Abſunt *Melænæ aſſidui comites, virium proſtratio, deſiciens animus, pulſus parvus, debilis &c.*

6°. A CHOLERA quod in ea rejeſtiones mere bilioſæ ſunt; *adeſt tenesmus, dolor abdominis; abſunt fætor & animi deliquia.*

Præterea maximi momenti eſſe mihi ſvidetur, criterium habere, quo Melænæ idiopathicæ & primariæ a ſymptomaticis ſecernantur. Porro ſymptomaticæ a primariis diſtinguuntur: 1°. Cauſis remotis, cum prædiſponentibus tum excitantibus. 2°. *Doloribus vel obtuſis vel acerrimis* in quodam abdominis viſcere aut hypochondriis, eidem loco in hærentibus & perpetuis. 3°. *Quod longi ſunt morbi & ſæpe periodici.* 4°. Quod in ſymptomaticis pulſus non aſſidue debilis, ſed aliquando durus & febricitans; oris color parum mutatus; *animi deliquia non frequentia, & abeſt aſſidua virium proſtratio.* 5°. Materies non tam cruentæ nec odoris tam male olentis. 6°. Una præcipue ſymptomatica inter alias notanda, quam omnes vel ingenioſiſſimi Medici, modo cum Cholera, modo cum vera Melæna confundere ſolent o). Eam intelligo, quæ a ſcirrho aut

o) v. D. AUBRELIQUE & FLEUR *J. de Méd.* T. XIII. p. 486.

simili morbo five pylori five tunicæ internæ ventriculi, aut ipsius intestini *duodeni*, originem ducit. Sed eo mihi bene distingui posse videtur, quod materies crebro vomitu rejectæ, modo fuscæ, modo atro rubræ & etiam aliquoties subnigræ & semper plus minusve viscosæ. Hoc primum olim observavi cum peritissimo & diu desiderando D. DUBOIS in nosocomio a Charitate dicto; postea in tribus aliis ægrotantibus, quorum unum, cum celeb. SPIELMANN invisebam.

Illust. BOSQUILLON hanc observationem confirmat in suis annotationibus ad CULLENII praxin N°. 1029. Et in *Obs.* D. AUBRELIQUE & FLEUR, loco citato probatur phænomenis, quæ sectis cadaveribus prodierunt, succum gastricum in scirrhis duodeni & pylori sensim adulterari, intimamque & ultimam (nervosam) ventriculi membranam tandem corrumpi; unde fuscus vomitu rejectorum color & subniger.

Idem ulterius evincitur sectionibus cadaverum e Sepulchreto TH. BONNETI p. 196-799. *Obs.* XVIII.; idem etiam a FRID. HOFEMANN. (*Dissert. citata*) multis factis allatis illustratur.

Nunc in mentem ultro occurrunt sequentes quæstiones.

Unde tanta assiduaque virium prostratio? Unde animi deliquia tam repetita? Quæ tamen, in san-

guineis profluviiis longe majoribus non accidunt. Unde tam subita mors in fatalibus?

Ad quæ omnia non responderi potest, nisi causis Melænæ curatius investigatis; idque sum facturus a proxima causa incipiendo.

SECTIO III.

CAUSARUM cum proximæ tum remotarum investigationem; earum ad signa sua rationes, denique prognosin complectitur.

CAUSA PROXIMA.

Omnia opinionum commenta a variis medicis excogitata, quorum plurima mera sunt jejuni cerebri & factorum vacui somnia, commemorare longum nimis esset, & molestiam mihi & lectoribus (si forte fortuna mihi habere contingat) creaturum. Pauca jam significavi, alia in decursu disputationis obiter narrabo. Hic vero sat sit paucis ostendere quantum plerique circa cum rem hallucinati sint.

Scriptores Diarii Med. in universum putant, *Melænam* hæmorrhagiam activam esse, sanguinemque ex venis mesaraicis in cavum intestinorum erumpere. Plerique antiquiores causas symptomaticæ potius quam idiopathicæ Melænæ investigasse videntur. FRID. HOFFMANN obstructionem alicujus magni visceris, v. g. Jecoris, Lienis, Pancreatis

aut venæ portarum in causa Melænæ habuit (v. *Differt. cit.*) COLOMBIER *p*) originem morbi nigri obstructioni ramorum venæ portarum tribuit & causam proximam secessus & vomitus effusioni humoris nigri, qui ex venis mesaraicis in cavum intestinale descendens illum & ventriculum pariter male afficit: duasque species proposuit: *fluxum nigrum sanguineum*, & *fluxum nigrum melancholicum*. GESNER (v. *loco cit.*) asserit, causam Melænæ nihil aliud esse, quam humorem melancholicum, bilem atram, sanguinem stagnatione corruptum, bilem inspissatam acrem & nigram &c. Cur non etiam, cum quibusdam veteribus, addidit qualitates occultas cujuslibet coloris, sanguinisque fuligines? &c.

Doct. BAUMES (v. *loco jam cit.*) contendit: 1°. Nigrum morbum nil esse præter fluxum atræ bilis, quem vocat hæmorrhagiam critico-periodicam hypochondriacis propriam; 2°. sanguinem, in hoc morbo, ex venis mesaraicis ruptis, in cavum intestinale erumpere; 3°. totumque morbum, indole & natura, ab hæmorrhoidibus & menstruis non differre; mox suam hæmorrhagiam critico-periodicam fieri dicit, non solum per rupturam, sed simul etiam per metastasin, per transudationem venarum & denique quamdam colaturam per telam cellulofam &c. At liceat autorem ipsum eloquentem

introducere . . „à la suite des efforts d'une nature jus-
 „quesla victorieuse, au milieu des évanouissmens &
 „des lipothymies, suites constantes de la diminu-
 „tion des humeurs septiques. J'ai dit, d'une nature
 „jusques là victorieuse, parce que s'il se faisoit une
 „expulsion totale des humeurs, que la veine porte
 „rejette a mesure qu'elles arrivent dans le tube
 „intestinal, comme dans le flux mesenterique hé-
 „morrhoidal; on ne devroit plus s'attendre, que
 „le sang veineux, qui par la stagnation dans ses
 „vaisseaux, a reçu l'empreinte d'une dégénération
 „putride, marchât rapidement au comble de la dé-
 „pravation; lorsqu'il séjourne dans les intestins,
 „mêlé avec les levains acrimonieux, reste de la
 „coction excrémenteuse q). *Risum teneatis amici! . .*

Nunc ad rem. Igitur causa proxima non est ex-
 cogitanda, sed fedulo & caste, ex experimentis de-
 ducta ratione, investiganda. Porro inter experi-
 menta primas tenet sectio cadaverum: cum enim
 causa proxima intus latet, nunquam ante, ex signis,
 recte conjiciemus, quam quum constantem phæno-
 menorum sectione repertorum, cum signis præteriti
 morbi rationem bene cognitam perspectamque ha-
 bebimus. Videamus igitur quid doceant in hoc mor-
 bo cadaverum sectiones.

q) *Journ. de Méd.* T. 57. p. 523.

SECTIONES CADAVERUM.

Th. BONNET sequentes observationes in sepulchreto suo retulit *r*).

Obs. 1. *in viro 49 ann. nato, temperiei melancholicæ hypochondria vexato, & qui de dolore hypochondrii sinistri valde conqueſtus erat, defuncto reperta ſunt: Lien magnus, lividus, flaccidus; meſaraicæ tum venæ cum arteriæ, vaſa gaſtro-epiploica, pulmones, dexter cordis ventriculus & confinia venæ portarum, atro ſanguine turgeſcentia.*

Obs. 2. (*ibid.* p. 823.) *in viro, qui a frequente ſanguinis vomitu, aſciticus factus erat, defuncto; Lien ſanguini concreto ſimilis, mollis & in partes facile ſolubilis.*

Obs. 3. (*ejuſdem*) *in quodam nobili ſenatore, qui rejectione ſanguinis per ſuperiora & inferiora interiit; repertum eſt vaſ breve, minimi digiti magnitudine latum & in ventriculum apertum.*

Obs. 4. (*FRID. HOFFMANN. Med. rat. ſyſt. loco cit.*) *In cadavere juvenis obſervationis ſecundæ omnia fœtidiffima erant; in ventriculo, vaſa brevia nigro colore conſpicua & diſrupta; & tam in ejus cavo, quam etiam ileo inteſtino, liquor niger fœtidus, vaſis etiam hujus nigricantibus; hepar natura durius;*

r) Genevæ 1679. in fol. Vol. 1. p. 188.

rius; lien durus, fere cartilagineus, atro sanguine plenus.

Obs. 5. (ex eod. ibid.) In cadavere fœminæ sexag. observ. 3. reperta sunt, vasa ventriculi brevia tumida, & atro sanguine infarcta; intestinum ileum eodem cruore plenum; hepar magnum valde durum; lien non durus sed his natura major, mollis, atroque sanguine & fœtido plenus.

Obs. 6. A. PARÆUS, ubi cruor sincerus præter alios humores descendit, firmis etiam militibus certam denuntiare mortem solitus; *eorumque corporibus incisus laxata oscula vasorum*, quæ in intestina hiant, ut si racemi essent, tumere, & digito pressa, sanguinem emittere conspexit.

Obs. 7. D. AUBRELIQUE s) historiam refert ægro-
tantis, qui duabus simul Melænæ speciebus laborabat. Scilicet, symptomatice quæ periodica fuit, & vera, cui succubuit. Sectio cadaveris causas utriusque morbi patefecit. Pylorus scirrhusus erat & fere impervius; intestina jejunum & ileum valde inflammata, illorum vasa sanguine turgentia. Cæcum vero, quod ita ampliatus erat ut alter quidam ventriculus videretur, sanguine putrido & fœtidissimo replebatur; colon erat etiam multum dilatatum, & multæ canalis intestini partes maculis gangrænosæ distinguebantur.

Observatio 8. D. FLEUR t) historiam Melænæ

s) V. Journ. de Méd. T. III. p. 446.

t) V. Journ. de Méd. T. XIII. p. 492.

in vidua quadam pauperrima ann. 50. nata, dedit; quæ mihi symptomatica esse videtur. Etsi enim morbus versus finem, vultum melænæ idiopathicæ induebat; ab initio & per plures menses propriis symptomaticæ signis prodiit: *aderant dolores assidui in regione epigastica, vomitus periodici, multæque dejectiones materie fuscæ nigrescentis* &c. secto cadavere, reperta sunt: Lien scirrhus; Pancreas totum induratum; Pylorus fere totus imperius & scirrhus; ventriculus circiter libram unam *liquoris serosi & fuscæ* capiebat, hujus membrana villosa seu intima, multo humore nigro viscoso, sanguinem coactum referente, imbuta, concreta & crassissima videbatur.

Ex his paucissimis observationibus quid colligimus? Nihil adhuc; nisi Melænæ causam proximam verisimiliter canalis intestinalis hæmorrhagiam esse. Porro, quænam hæmorrhagiarum species? Experientia enim constat, ut inflammationis, ita hæmorrhagiæ, duas esse species inter se valde dissimiles. Una quæ *activa*, altera, quæ *passiva* a quibusdam merito vocatur.

In priore; aucta vasorum sanguineorum actione, & prædisposita parte morbosa, huc cito fertur impetu sanguis & erupit. *In altera* vero, prædisposita peculiari modo parte morbosa, minuitur actio tonusque vasorum sanguineorum, ex quorum orificiis patefactis & laxatis sanguis sensim defluit.

Nec etiam cunctatur D. CULLEN priorem hæmorrhagiam ab hac separare *u*), & illam inter pyrexias referre, cujus quantum ordinem constituit. Alteram vero inter locales, cujus classis ordinem quantum etiam constituit & sapientissime.

Igitur, fateor me non intelligere celeb. BOSQUILLON sententiam; cum in suis (*loco citato*) adnotationibus dicit, hæmorrhagias activas & passivas non aliter inter se discepare, nisi quod, priores ab aliqua causa interna pendent, posteriores vero a causa externa.

Porro, non solum natura, & causa proxima & excitante, inter se differunt illæ duæ classes hæmorrhagiarum, sed & prædisponente & phænomenis sensibus obviis.

Hæmorrhagiæ activæ homines præsertim adoriuntur plethoricæ temperiei, & sanguineæ apoplexiæ, fabrica peculiari, quasi destinatos. Longe frequentius in verna tempestate quam alia, & febrem synocham comitem habent. Insigne hujus rei exemplum, his diebus, cum D. SPIELMANN vidi, in homine cel. nobisque amicitia conjuncto, temperiei plethoricæ, parapapoplexia, duobus annis ante tentato; ab hoc tempore, in debilitatem summam incidit, quæ hydrothoracem gravem cum pedum œdemate induxit: illum sæpe vidi, per hyemem proxime

u) V. *First lines of Physic* n. 736 — 1021. & *Nosol.* T. 2. p. 153 — 341.

elapsam, frequenter pulsum ejus exploravi, qui semper parvus, debilis, tardus ut in hydropicis mihi videbatur; ab initio hujus mensis pulsus crevit, validior & crebrior factus; intercus aqua per urethram sponte ita copiose fluxit, ut natura conatum ad sanitatem exerere nobis videretur; cum subito vehementi epistaxi correptus fuerit, quæ validioribus adstringentibus tandem repressa est. Dum sanguis fluebat, pulsus erat validus, durus, creber & acer, calor maximus, ita ut quadam synochæ specie laborare videret; hodie adhuc, quamvis de summa lassitudine & debilitate conqueratur, pulsus durus & acer remanet, hæmorrhagiam activam semper minitans.

Hæmorrhagiæ passivæ contra, homines temperiei melancholicæ præ aliis adoriuntur, & qui plethoræ venosæ obnoxii sunt & in ea ætate, qua hæc plethora præsertim viget, hyeme aut exeunte æstate potius quam alia tempestate & vix unquam ullam febrem comitem habent, synocham vero numquam.

Vero igitur simillimum est, causam proximam Melænæ nihil aliud esse, quam *hæmorrhagiam passivam, quæ præsertim ex atonia & relaxatione vasorum oritur.*

Nunc restat investigare; an hæc venosa sit an vero arteriosa. Quod ut omnino, aut saltem maxima cum probabilitate assequar, perpendendæ sunt scriptorum opiniones. Jam in eo consentiunt omnes, Melænæ causam proximam esse hæmorrhagiam quorum-

dam vaforum abdominis. In hac autem explicanda multum dissentiunt v). Sequentes quæstiones omnes opiniones complectuntur.

Qu. Unde oritur sanguis intra cavum intestinorum effusus?

An ex jecore?

An ex inferioribus venæ portarum extremitatibus?

Aut ex arteriis intestinorum exhalantibus?

Et justis causis positis: fluitne ruptura vaforum, aut anastomosi, aut erosione, aut denique transfusione?

Resp. 1°. Non ex jecore w); nam sanguis qui in Melæna effunditur, copiosus est, & sæpe sine ulla bilis admistione. Præterea, in gravissimis hæpatorrhœis, quales sunt illæ, quæ in Hepatidibus Indiarum, sub finem morbi, eveniunt, nullus ex jecore sanguis effluit, ut mihi testatus est amicissimus GIRDELSTONES, Anglus Medicus, qui multos in hac regione hepatitides vidit & curavit. Sanguis qui tunc secessu deponitur, loturas carniū referens, totus ex extremitatibus vasculorum, in tunica intima intestinorum repentium venit, quæ bilis in poris bi-

v) V. D. BONTÉ *Journ. de Méd.* T. VIII. p. 222. D. VARNIER T. XIII. p. 497. D. HOME *Opera cit.* CULLEN *First lines* N. 736 — 1029. N. 1489.

w) In hunc errorem inciderunt plurimi & nescio quomodo ingeniosissimi, inter quos sagacissimus LAMBSMA, qui ipse quasi inscius morbum nigrum optime describit. v. *Opusc. ventris fluxus multiplex* p. 110.

lios diu retenta & acris facta, transeundo nimis stimulat & corrodit.

2°. Non inficior, sanguinem ex vena portarum defluere posse, cum simul concurrunt & plethora hujus venæ & peculiaris ipsius ad hunc morbum prædispositio. Idem sentit celeb. CULLEN, qui quidem arbitratur, fluxum hæmorrhoidalem, a quadam universa totius corporis conditione pendere; quæ conditio, pro natura causæ excitantis, & diversis aliis circumstantiis, alterutrum vel hæmorrhoidalem fluxum, vel Melænam producere potest. Quinimo controversiam dirimere non dubitavit N°. 1029. ubi ait: „Morbus niger, consisting in an evacuation, „either by vomiting or by stool, and sometimes in „both ways, of a black and grumous blood, can „hardly be other-wise occasioned, than BY A VENOUS HEMORRHAGY from some part of the internal surface of the alimentary canal”.

3°. At, cur non etiam arteriosa esset hæc hæmorrhagia? Dicet fortasse celeb. Autor cum pluribus Medicis; sanguinem, in hoc casu, floridum exiturum esse? Minime. Fatetur enim ipse, sanguinem qualemcumque, vel floridissimum, dummodo paululum commoratus sit, brevi & indolem & colorem & odorem sanguinis in Melæna exeuntis inducere. „And „by dissections in modern times (ait *loco citato*) „it appears clearly, that the MORBUS NIGER, presenting such an appearance of blood, always de-

„pendis UPON THE EFFUSION AND STAGNATION I
 „have mentioned.” Eidem causæ tribuit nigrum
 colorem sanguinis qui vomitu rejicitur: „It will ap-
 „pear that vomitings of blood, may arrive in con-
 „sequence of blood being poured out, in the man-
 „ner i have mentioned, either in the stomach it-
 „self or in the superior portions of the intestines.”
 Idem egregius scriptor, solita sua sagacitate x) osten-
 dit, quomodo fieri possit, ut sanguis in hæmatemesi
 aut Melæna effusus ex arteriis ipsis proveniat, (quod
 nos infra evincemus). „The cases (ait) of hæmate-
 „mesis already mentionned, may be properly sup-
 „posed to be hæmorrhagies of the arterial kind.”

Igitur non multum ab ea sententia abhorreo,
 qua hæmorrhagiam intestinalem, quæ in Melæna
 accidit, pariter & vicissim aut arteriosam aut veno-
 sam, aut utramque simul esse posse statueretur. Sed
 mox causas remotas investigando clarius patebit,
 quænam ex his duabus sæpius obtinere debeat.

C A U S Æ R E M O T Æ.

1°. PRÆDISPONENTES.

Prædispositio ad Melænam nihil aliud esse potest,
 quam plethora venosa totius systematis, & præsertim
 vasorum abdominalium, cum debilitate universali:
 causæ vero prædisponentes, quidquid hanc du-

x) V. *First lines* N. 769. 770 — 1027.

plicem corporis conditionem vel inducit vel auget. Multas hujus generis causas jam attigimus; cum ante observavimus, Melænam veram & idiopathicam viros præ fœminis, & inter viros illos præfertim adoriri, qui ultra constantem ætatem progressi sunt y), apud quos plethora venosa jam incipit aut viget; qui hæmorrhoidibus jampridem vexantur; qui diuturnis ærumnis, ægritudinibus, mœrore, melancholia laboraverunt; morbos graves passi sunt; qui nimio labore aut studio aut parco pauperrimoque victu effœti aut extenuati fuerunt; aut in locis humilibus angustis & humidis vitam degunt.

- y) Memoria bene tenendum est. 1) Quod ratio sanguinis venosi ad arteriosum circa 35 ann. aut 40, omnino mutetur. In infantia enim, & adolescentia parietes venarum parietibus arteriarum validiores sunt. Hinc plethora arteriosa, incremento tam necessaria. Porro, circa 35 vel 40 annum arteriarum parietes venarum parietibus validiores evadunt, tuncque incipit plethora venosa, quæ viam sternit ad hæmorrhoides & Melænam. 2) In omnium fere animantium masculis, venæ arteriis comparatæ capaciores & debiliores sunt, quam in fœminis ejusdem speciei. Quod in hominibus evidentius patet, hinc viri nostræ speciei plethoræ venosæ & morbis ex ea fluentibus magis sunt quam fœminæ obnoxii. V. GREGORY *Consp. theor. med.* V. 1. cap. 15. p. 239. CULLEN *First lines* N. 735. HEISTER *C. anat. de Aorta* p. 158. Denique ratio sanguinis arteriosi & venosi, pro variis vitæ temporibus, sic se habet. Plethora arteriosa, in infantia, primum ad caput fertur & deinde ad reliquas corporis partes: circa pubertatem, ad pelvim & partes genitales; intra 15 & 20 ann. ad pectus. Plethora venosa circa 35 incipit; & tunc, primum ad venam portarum, postea ad totum abdomen extenditur, & rursus ad pectus, tandem in senectute caput infestat.

Cum, inquam, proxima Melænæ causa fit hæmorrhagia intestinorum passiva: prædispositio corporis nil aliud esse potest, quam universa debilitas: quæ major in vasis abdominalibus, maxima fit in omni venæ portarum systemate & arteriis mesaraicis, ex quibus hæc oritur.

Perro, nihil magis ad hanc debilitatem & producendam & augendam confert, quam plethora venosa diuturna, & maximæ frequentesque congestiones in omni venæ portarum systemate. Tum enim vasa illa sæpe & diu distenta & ampliata tonum suum remittunt & relaxantur, (unde nascitur assidua & inhærens debilitas) & ad novas congestiones magna opportunitas.

Jam vero causæ quæ hanc plethoram opportunitatemque sæpe sæpius producunt sunt ut jam dixi: sexus masculinus, ætas confirmata aut proVectior, temperies melancholica & hæmorrhoidalis, vita sedentaria, aut ærumnæ, mœrores diuturni, graviores animi curæ, perturbationes aut pathemata deprimentia; morbi diuturni, immoderatæ vigiliæ, studia, profluvia, voluptatum abusus; in univ-
sum, quidquid corpus sensim & sive directe sive indirecte debilitat, sanguinis circuitum retardat & præcipue quidquid lienem & jecur infarcit & obstruit. Cum enim hoc vitio laborant lien & jecur, reditus sanguinis venosi ex vasis ventriculi & venæ portarum ramis impeditur; ille congeritur in his

vasis ; quæ congestio simul cum universa debilitate viam parat ad hæmorrhagias ideoque ad Melænam.

2°. *C. EXCITANTES SIVE OCCASIONALES.*

Nunc vero si superiori prædispositioni, id est, diathesi asthenicæ diuturnæ, & in vasis abdominalibus maximæ, simul cum magnis & crebris totius venæ portarum systematis congestionibus, accedat quæcumque causa excitans, ut subitum debilitatis, aut plethoræ, aut utriusque incrementum: necessario & illico consequetur hæmorrhagia intestinalis.

Causæ excitantes igitur erunt:

1°. Quidquid prædispositioni *aut debilitati sæpius directæ, indirectam addit* z); ut maximæ animi perturbationes & pathemata, summi dolores, inflammationes, crapula, Veneris subitus & immanis abusus, pertinaces alvi adstrictiones, enormis corporis exercitatio, &c.

2°. Quidquid (cum jam adest summa plethora, sanguinis affluxus versus inferiora venæ portarum, harumque partium irritatio) debilitatem directam, subito & multum, auget & animi corporisque vires prostermit; ut maximi terrores, nuncii acerbissimi, subitæ exinanitiones, profluviiis aut venæsectionibus, catharticis & emeticis validissimis inducæ.

z) Per debilitatem directam intelligo detractionem & defectum stimulorum, quibus vita peragitur; ut sanguis, nutrimenta, semen, aër purus, exercitium, calor & per indirectam debilitatem, excessus & abusus cujuscumque stimuli.

3°. Plethora magna & subita vasorum abdominalium, ex suppressione solitarum sanguinis evacuationum, (hæmorrhoidum videlicet, menstruum, fluoris albi &c.) ex metastasi, crapula, aut ex pigritia, motus abstinentia, nimio somno, frigore intenso & diuturno &c. denique Veneris abusu statim post largam cœnam. Tunc enim adest plethora universalis; adest etiam plethora abdominalis ex affluxu sanguinis pelvim versus adhuc aucto, pressione ingestorum in parietes intestinorum quos irritant; denique duplex debilitas debilitati jam præexistenti superaddita; scilicet, debilitas indirecta ex abusu stimuli amoris, & directa feminis detractione. Quis igitur negabit, tam justis causis Melænam oriri posse; aut non mirabitur potius, illam non sæpius accidere?

EXPLICATIO CAUSARUM ET SYMPTOMATUM RATIONIS ET NEXUS.

Nunc in memoriam revocandæ sunt quæstiones antea propositæ.

Adest igitur in Melæna hæmorrhagia passiva vasculorum in ultima canalis intestinalis superficie repentium. Hæc hæmorrhagia oritur, vel ex debilitate vasorum abdominalium propria & indirecta, debilitati totius systematis præexistenti superaddita: vel ex debilitate directa & subita horum vasorum, eidem universali debilitati præexistenti, superad-

dita: vel ex plethora magna & subita eorundem vasorum, eidem præexistenti universæ debilitati superinducta.

Nunc vero quomodo sanguis, his circumstantiis, in cavum intestinorum effunditur? *an per vasorum erosionem? aut transfudationem? aut rupturam? aut anastomosin?*

Profecto, *non per erosionem*. Nisi præexistente alicujus visceris ulcere, aut venenis acribusque ingestis; quod statim acutissimo dolore cognosceretur, qui Melænam symptomaticam adesse significaret.

Non per transfudationem, (ut asserit D. VARNIER *a*). Nihil, in animali vivente, per tunicas transfudat: v. *experimenta & argumenta* D. CRUIKSHANK in *tractatu suo: The anatomy of the absorbent vessels. London 1786.*

Non per rupturam; (etsi illud non impossibile videatur) nam 1°. ægrotans aliquem dolorem experiretur, huic prorsus similem, qui in hæmorrhoidibus existit. 2°. Natura nunquam periculoso modo violentoque facit, quod alio tutiori atque simpliciiori obtinere potest. Porro, quis non videt, præexistente jam vasorum exhalantium relaxatione, anastomosin cum pathologicam tum physiologicam, viam esse & tutissimam & simplicissimam, qua sanguis effundatur?

a) V. Journ. de Méd. T. XIII. p. 497.

Enimvero jam præexistente plethora corporis universali, assiduisque totius venæ portarum systematis & iteratis sæpe congestionibus; si altera nova & subita universalis debilitas vel directæ vel indirectæ accedat, tunc languescit cordis suctus *b)* ascensioni sanguinis per ramos venæ portarum tam utilis & necessarius, delabitur proprio suo pondere sanguis ille venosus nullis obstantibus valvulis, ad extremos venæ portarum ramusculos, arteriasque continuas; ibi accumulatur, parietes horum vasculorum irritat, hucque continuum sanguinis affluxum excitat & congestiones, quibus hi magis ac magis ampliantur & relaxantur; sanguis arteriosus, qui venoso est citatior,

b) Cor musculus est omnium validissimus, torosus, maxime elasticus & irritabilis, naturæ sphincterum accedit, & diastole est ejus naturalis status (omnia enim animantia in diastole moriuntur) postquam quocumque stimulo contractus fuit, reddit statim propria sua elasticitate ad pristinum statum & vi contractioni proportionata; porro multifariis robustisque fibris ita est religatus & compactus, ut cum contrahitur, quidquid capiebat, profecto exprimatur. Igitur cum e contractione ad diastolem reddit; fit vacuum perfectum & modo antliæ aut folliis ad se attrahit quidquid fluidi in auriculis erat. Ipsæ auriculæ pari modo attrahunt sanguinem ex venis pulmonalibus & venis cavis, cordisque suctus validissime in venam cavam agit; ergo etiam in venas cavas hepaticas, ergo in ramos venæ portarum ipsis continuos; ergo in truncum & cæteros venæ portarum ramos; ergo indefinenter & revera haurit & fugit cor sanguinem venæ portarum, qui hoc suctu attractus & cursu continuo elevatus, a ramis inferioribus venæ portarum sursum ad cor tendit. Ergo imminuta cordis actione, aut de repente intermissa, ut in animi deliquiis accidit, sanguis ille venæ portarum, proprio suo pondere inferiora versus resfluere debet.

inveniens in congestione sanguinis venosi obstaculum insuperabile, nec longe retro fluere permissus cogitur per proxima exhalantia jam ampliata exire & in canalem intestinalem defluere; sicque sanguis primum per anastomofin emissus, *arteriosus est*. At refluxus ille & retrogradus sanguis mox post se trahit sanguinem venosum qui nullis obstantibus (ut jam dixi) valvulis, uno tenore sequitur & qua data porta, simul cum sanguine arterioso delabitur. Incipit igitur cursus sanguinis venosi inversus & retrogradus fieri in extremis venæ portarum ramusculis; unde, languesciente cordis actione, sursumque sanguinis venosi attractione, aut penitus intermissa, ut in animi deliquiis, magna copia defluit ille & quasi impetu fertur ad extremos venæ portarum ramusculos. Ex quibus intelligitur, cur in Melæna secessus sanguinis semper animi deliquia aut summam debilitatem immediate sequantur.

Uno verbo, ponite justam causam quamlibet, quæ aut universalem debilitatem totius systematis aut plethoram venosam sive universalem, sive venæ portarum & localem, aut denique vasorum intestinorum irritationem maxime adaugeat; sequatur illico necesse est hæc hæmorrhagia passiva, quæ Melænam cum omnibus suis symptomatibus inducit. Hæc hæmorrhagia passiva, tam arteriosa quam venosa erit; imo prior alteri præibit.

In hoc nobiscum Cl. CULLEN consentire videtur

N°. 1489. „ thus (ait) the blood-vessels on the inter-
 „ nal surface of the intestines may be opened by ero-
 „ sion, rupture and anastomosis, and pour into cavity
 „ their blood, which, either by its quantity, or by
 „ acrimony, whether inherent or acquired by stagna-
 „ tion, may sometimes give a diarrhœa evacuating
 „ blood. This is what, I think, happens in that disease
 „ which has been called the *Melæna ou morbus*
 „ *niger*.

Si quis autem putaret, me, temere & sine jure,
 arteriarum relaxationem, tanquam hæmorrhagiæ in
 Melænæ accidentis causam dedisse; possem statim in
 medium proferre innumera exempla, non solum ex
 iis morbis desumpta, in quibus existente diathesi a-
 sthenica summa cum sanguinis dissolutione conjuncta,
 sanguis evidentissime ex relaxatis exhalantibus efflu-
 xit c), sed etiam multa alia magis admiranda, in qui-
 bus, sine ulla apparente debilitate, sine ulla notabili
 plethora, ullove præcedenti morbo, sanguis ex ar-
 teriis ultro effluit, sive ut defectui alicujus evacuatio-
 nis periodicæ succurrat, aut alia de causa latente.
 Quis nescit, virgines deficientibus catameniis aut
 suppressis haud raro hæmorrhagias vicarias in di-
 versis corporis partibus habuisse, & per illas quasi

c) V. g. in omnibus petechiis, cum aut absque febre, in ecchy-
 mosis, maculis scorbutorum & hæmorrhagiis, in iis etiam
 sanguinis profluviiis quæ sub finem gravissimorum ex debilitate
 morborum, variolarum confluentium, typhorum, accidunt, &c.

menstruasse. Sanguinem scilicet periodice & sponte ex exhalantibus pulmonum, canthis oculorum, extremitatibus digitorum manus, pedum, aliarumve corporis partium effluxisse; illoque sanguine effluxo, nulla vel ruptura vel apertura quæcumque in iis partibus ex quibus effluxerat, percipi poterat. Duo hujus generis exempla hieme proxime elapsa in nosocomio hujus urbis extiterunt. Duæ puellæ, absentibus catameniis menstruabant, una per pulmones, altera per canthos oculorum.

Mecum sentit D. LAMBSMA (*opere citat.* pag. 106.) „facile autem, ait, confortium vasorum quæ in utero & intestinis posita sunt, ut sanguis modo hac, modo illa parte erumpat efficit”, & cum ibidem plurima referat exempla ex scriptoribus quos ego nec facultatem nec tempus singulos videndi habui, liceat quædam illorum hic exscribere: „Rustica a partu semel tantummodo menstruis purgata, dein tempore quo ea ante provenire solebant, *alvi profusionem*, quæ plerumque intra duos, interdum intra plures dies sponte cessabat, *cum iisdem signis* habuit, quibus antea sibi & vulgo aliis mulieribus sanguis ex utero fluere assuevit *d*).

Virgo,

d) CULLEN (cap. cit. n. 1021.) putat causam excitantem, in his casibus, esse propriam peculiaremque partis unde fuit sanguis, prædispositionem, qua sanguinis affluxus hanc partem versus ciatur. Meo quidem judicio hæc prædispositio nil aliud esse potest, quam major & singularis partis debilitas &

Virgo pestilenti profluvio sanguinis ægra, *cum*
 „*menstrua octiduo citius subito prorupissent*, mox
 „altero die, tormina pene evasit, tertioque jam
 „*sanata fuit e)*”. Contendit etiam ibidem egregius
 autor, non opus esse causas harum hæmorrhagiarum
 intestinalium multiplicare, cum sanguis ex vasis quæ
 in intestina hiant, vel minimum ampliatis & relaxatis
 defluere possit. Enimvero impeditus sanguis ut sese,
 imperante natura, citius expediat, notos exitus petit
 & qua data porta ruit. Imo & interdum summæ cu-
 tis exhalantia ita relaxantur, ut ipse ruber & flori-
 dus arteriosus sanguis effluat. Narrat postea idem
 autor, casus duos, unum ex SCHWENCK. v. *Sang.*
hist. p. 130. Puellæ 15 annos natæ, quæ sudorem
 sanguinis universalem & periodicum per 5 annos
 experta est: alterum (ex HILDAN. *Cent. 6. Obs. 76.*)
 Juvenis cujusdam, qui postquam exercitatione & vi-
 no incaluerat, sanguinis guttas primo e gingivis, dein
 ex omni superficie corporis emisit. „Et interdum,
 „addit, stato tempore, sanguis mingitur, non vitia-
 „to rene”.

Multa etiam exempla hujus generis & præclara
 tum a se tum ab aliis visa (quæ fines hujus operis
 exscribere non sinunt) refert V. SWIETEN in *Comm.*

irritabilitas: quod evidentissime patet in gingivis scorbutico-
 rum, & in isto molesto narium pruritu qui epistaxes antecedit.

e) *Miscell. Nat. Cur.* dec. 2. ann. 5. p. 108. dec. 3. ann. 1.
 p. 106. BAGLIV. L. 1. p. 110. BARTHOL. *Hist. anat.* 3.
 Obs. p. 19.

fuis in Aphor. BOERH. 1286. „ Sæpe observatum fuit,
„ ait ille, loco cit. æstivis caloribus per validos labo-
„ res sudorem expressum rubro colore maculasse in-
„ dusia, maxime circa axillas; ibi enim major ca-
„ lor, maximaque exhalantium relaxatio.

Ego novi egregium & heu nimis infelicem adole-
 scentem, temperiei sanguineæ, dilectissimi amici
 mei celeb. PFEFFEL alumnum, qui initio anni 1777,
 cum ipse annum 19 ageret, nulla cognita causa,
 sanguinem omnem suum simul cum vita intra pau-
 cos dies misere exsudavit.

Puerum etiam 11 annos natum vidit celeb. D.
 SPIELMANN *f)*, qui sine ulla cognita causa, pete-
 chiis vexatus & epistaxi iterata, tandem intra pau-
 cos dies vitam cum sanguine amisit.

Igitur recte concludere possumus hæmorrhagiam
 Melænæ passivam, non ex extremitatibus venæ por-
 tarum dilatatis aut ruptis fieri, ut contendunt D.
 BONTÉ, VARNIER, BAUMES &c. sed sanguinem venæ
 portarum simul cum pauxillo sanguinis arteriosi per
 arterias exhalantes dilatatas & relaxatas intra cavum
 intestinorum delabi. Cum ergo, plethora venosa
 universalis & abdominalis simul cum aliis causis jam
 recensitis, arterias illas ad hæmorrhagiam passivam
 prædisposuerunt *g)* accedentibus causis excitantibus,

f) V. *Diff.* D. ROBER jam citat. p. 11.

g) Celeberrim. HOME observavit in epicrisi sua, quod in suis
 ægrotantibus, affectiones morbosæ canalis intestinalis, Anore-

statim oritur hæmorrhagia quæ causam Melænæ proximam, constituit. Nunc vero, si sanguis ille effusus aliquandiu intra cavum intestinorum, alvi adstrictione quæ fere semper præcedit, retineatur, mox & colorem & fœtorem & putredinem contrahet, quas in Melæna exhibet.

Hæc vero historia Centurionis *h*) illustrantur & recte explicantur. Enimvero arbitror uxorem quam nuperrime duxerat, causam prædisponentem posuisse, (videlicet directam debilitatem) illumque effœtum similique dimicationi viribus imparem iter suscepisse; quod pallidus color collapsique vultus fati declarabant. Porro puellam causam excitantem sat justam fuisse, quis dubitet? Cum igitur statim post largam cœnam, in qua Baccho & Cereri laute indulserat, Veneri longe nimis impense litaret, crapulam super crapulam addens, debilitatemque directam super indirectam, in duplicem summamque astheniam subito non potuit non incidere. Primum sanguis Baccho & Venere citatus, in partes genitales pelvim & cavum intestinorum, quæ tum cibis acribus copiosis & crudis irritabantur, magno impetu ferebatur; tunc superveniente hac debilitate tonique resolutione quæ nimium coitum sequuntur, per exhalantia intestinorum dilatata laxiora & quasi resoluta, in cavum

xia, Dyspepsia, Nausea, Vomitus omniaque debilitatis signa morbi eruptionem antecesserunt.

h) V. *Obs.* 29. p. 25.

defluxit sanguis, ubi per fæces induratas retentus putridus evasit & mox omnia Melænæ phænomena induxit.

Profecto inter phænomena Melænæ essentialia primas tenent hæc singularis ad syncopen proclivitas & crebra animi deliquia. Signum explicatu difficillimum & crux pathologicorum. Unde, ait, FR. HOFFMANN, „ animi deliquia, quæ in aliis sanguinis pro-
 „ fluviis longe majoribus non eveniant? Anne pu-
 „ tredini sanguinis in nervos agentis tribuenda? effe-
 „ ctus, sphacelo partium tantum externarum lethali
 „ similis? „

Omnes fere medici qui post eum de hoc morbo scripserunt, sententiam ejus amplexi sunt, jurantes in verba magistri. Celeberr. HOME idem etiam sentit. Equidem fateor signum illud aliquid mirandum & omnino singulare præ se ferre. Vidi enim in nosocomiis Parisinis, Scotiæ, Angliæ & Germaniæ & hujus urbis, multos phthisi confirmata laborantes, qui longe majorem sanguinis copiam, quam in morbo nostro, & pluries de die amittebant, quique tamen nihil hujusce debilitatis & ad syncopen proclivitatis habebant. Vidi in Edinenfi nosocomio mulierem quæ infelici casu abortum passa est; facta larga venæsectione, pulsus fiebat in dies crebrior & ita debilis, ut vix nisi admota pectori manu perciperetur, post septem dies duos gemellos enixa illico amplissimis ecchymosibus cooperta immani menor-

rhagia intra viginti quatuor horas enecata fuit. At tamen sub tanta debilitate, nulla nisi in articulo mortis animi deliquia passa est. Vidi hyeme proxime elapsa cum illustr. meo præceptore D. SPIELMANN infan-tem recens natum, qui sanguine per os & anum indefinenter fluente intra duos dies enecatus est: veram Melænam dixisses, nisi sanguis ruber & floridus, inodorus fuisset; & præterea nullum patiebatur animi deliquium.

An igitur hæc animi deliquia revera, putredini sanguinis in nervos intestinorum agenti tribuenda? Aut absorptioni ejusdem sanguinis qui deinde omnes humores vitians in cerebrum & totum systema nervosum ageret? Aut nonne animi deliquia potiori jure causas quam effectus sanguinis effusi diceremus? Si meo arbitrio liceret tantas lites componere; vellem animi deliquia sequentesque sanguinis effusiones ut effectum proximum summæ astheniæ habere, quæ præcipuus & essentialis character Melænæ mihi videtur. Video enim hunc morbum ex nullis quam debilitantibus causis conflatum esse; video multas diversi generis debilitates in hoc producendo conspici: ita ut morbus ipse nil aliud sit (si ita loqui fas est), quam quædam singularis, multiplex & complexa debilitas, quæ quum ad summum gradum omnibus justis causis pervenit, omnia Melæna phænomena inducit. Cum in hac conjectura hærerem; fors novum mihi argumentum obtulit, quo cer-

tior adhuc fieri mihi videor. Cum diatribe hæc mea pene jam conscripta sub prelo sudaret, monitus ab humanissimo CLAUSING patrem ejus ægro- tantem habere, quam morbo nostro laborare suspi- caretur. Statim ad domum hujus mulieris una cum illo contendi. Reperi in tugurio parvo, angusto, humido, mulierem circiter 52 annos natam, tempe- rie melancholicæ lectoque affixam: conquereba- tur de dolore & lassitudine crurum, maxima debi- litate, anorexia, siti; oris color pallidus & luridus erat, vultus fatis collapsi, pulsus debilis, paulum contractus, qui si digito premeretur, plenus aliquo fluido ægre fluente videretur, nec tamen duriter re- spondebat; pulsabat per singula minuta 72: ne mi- nimum quidem febris vestigium, lingua humida, alba, non nimis impura, abdomen molle & absque dolore. Morbus sensim & nulla apparente causa ad- repserat. Nempe tribus hebdomadibus ante mole- stiam in regione cardiaca & in hypochondriis sentire coepit cum sensu caloris & cujusdam globi hysterici, cibi appetitus & vires sensim decreverunt. Quinto die hujus mensis sese pejus habens, D. CLAUSING accersivit, qui hæc symptomata guttis anodynis mi- neralibus HOFFM. paululum pacavit, postera die post- quam clyisma receperat magnam vim sanguinis in grumos coacti alvo deposuit absque ullo dolore & quasi inscia, mox qua animi deliquia passa est. Aceto saccharo edulcorato & Citri pomorum succo deje-

ctiones sanguineæ suppressæ sunt. Illam per octo diebus de die invisi, ipsique primum acida vegetabilia, postea eccoprotica cum manna & tamarindis, deinde bis emetica suasi. Præterea duo clysmata cum chamomilla quotidie recepit & juscula & paululum vini etiam sumpsit. Nullas amplius sanguineas dejectiones habuit, nec de ulla alia re conquerebatur præter ructus, molestiam ventriculi, crurum lassitudinem & universalem debilitatem. Pulsus a 72 ad 80 ibat & redibat debilis, regularis. Calor naturalis & ne minimum febris signum. Uno verbo, nullum aliud signum morbosum detegere potui, præter magnam assiduamque debilitatem, quam signum Melænæ constantius & essentialiale esse semper eram suspicatus. Nullam etiam aliam causam prædisponentem investigare potui præter plethoram venosam & causas debilitantes. Enimvero hæc mulier annos circiter 52 nata tenui pauperrimoque victu utitur, vitam agit umbratilem & uti jam dictum, casa quam habitat angusta, humilis & valde humida est.

DE PROGNOSE.

In Melænis symptomaticis semper infausta. Enimvero cum illarum causa fere semper sit gravis alicujus visceris læsio, ut obstructiones, scirrhi, ulcera &c. omnes fere sunt insanabiles, nec ullam præter palliativam curandi methodum ferre possunt.

In MELÆNIS IDIOPATHICIS prognosis omnino eru-

enda est ex ætate & temperamento ægrotantis & indole causarum tum proximæ tum remotarum. Et cum hæ sæpe sæpius obscuræ sint, prognosis in universum dubia & incerta est. A plurimis scriptoribus infausta habetur. RIVERIUS *i)* ex multis pueris fluxu sanguineo laborantibus unicum curatum vidit. LAMBSMA (*op. jam cit. p. 112.*) autoritate multorum scriptorum quas ibi recenset fretus, arbitratur omnia sanguinis profluvia, in quibuscumque morbis magnis, ut ictero, febribus, peste, scorbuto, &c. exitiosa.

Valde infaustam prognosin in Melæna pronuntiat FRID. HOFFMANN (*loco citat.*) celeb. HOME Melænam symptomaticam semper lethalem opinatur, sed prognosin in Melæna idiopathica quam spontaneam appellavimus faustam esse arbitratur: denique addere vellem in gratiam eorum qui pertinaciter in verba solius HIPPOCRATIS jurare solent, quod ille omnes quacumque nigra dejectione laborantes ad orcum demittit. „Dejectiones nigræ, ait, qualis est sanguis „niger, five cum febre, five sine febre, pessimæ; „vomitus, si porracea livida aut nigra fuerit, mala. „Omnis subputris ac foetidus odor in omni vomitione malus, & *libro 4°. aphor.*, ait, quibuscumque ex morbis acutis aut diuturnis vel ex vulneribus, five quovis alio modo extenuatis, nigra bilis,

i) RIVERII *Cent. 1. Obs. p. 486.*

„five sanguis niger defuper exierit, POSTRIDIE MORIATUR”. At recentiores feliciter iudicium resciderunt. Nihil profecto nisi ex causis remotis bene cognitis certo decerni potest, & prognosis varia pro variis causis esse debet. Et nemo unquam sanus ita audacter mortem in sequentem diem vaticinabitur, nisi cum HIPPOCRATE somniet *k*), aut magnetismi animalis novo isto numine affletur.

Experientia constat prognosin in Melæna spontanea *faustam* esse, nisi ægrotans corpore imbecillo sit & non sano, aut symptomata morbi solito graviora. *Ancipitem* in secunda specie aut *pathetica* ex magnis animi perturbationibus, aut cum lateat aliqua causa moralis. *Infaustam* in tertia specie, *crapulosa*. *Ominis aliquanto melioris* in quarta specie seu *libidinosa*. *Sat bona* in quinta specie seu *plethorica*, siquidem adest spes brevi recuperandæ sanitatis, revocatis evacuationibus suppressis. *Valde infausta* in sexta specie seu *gravissima*, cum ægrotantes jam effæti sint & fracti morbis diuturnis aut acutis gravissimis, nec ulla fere spes salutis, si sub iis morbis v. g. variolis, typho, scorbuto, peste, &c. a Melæna corripuntur. In iis aut similibus casibus tam magnus vates esse possem ac ipse

k) V. HIPPOCR. *Epist. ad Philop.* ubi ait se in somnio valetudinem DEMOCRITI vidisse: „atque hæc vera esse, mi Philop. credo & sunt sane & non contemno somnia . . . Medicina autem & vaticinatio cognatæ sunt.

HIPPOCRATES & vel somnians vel expergiscens tanquam ex tripode mortem prænuntiare.

In universum, *prognosis pessimi ominis* erit, quotiescumque aderunt symptomata gravissima, debilitas summa, crebra animi deliquia, pulsus tam debilis post dejectiones quam ante, & materies rejectæ copiosissimæ & foetidissimæ. Dum e contrario *ominis erit faustissimi*, si dejectionum copia, color & foetor minuuntur, pulsus validior evadit, redeunt vires, cibi appetitus, oris nativus color; uno verbo cum omnia convalescentis valetudinis signa mature prodeunt & quotidie confirmantur.

SECTIO IV. ET ULTIMA.

DE CURANDI METHODO.

1°. IN SYMPTOMATICIS MELÆNIS, generali & communi curandi methodo alteram addere oportet quæ læsionibus & morbo viscerum locali sit accommodata: & si morbi illi insanabiles videntur, methodum mere palliativam.

2°. IN IDIOPATHICIS oportet, ut in omnibus aliis morbis *primum* causas excitantes remove, *deinde* causam proximam aggredi, *postremum* causam prædisponentem funditus eradicare; nec ut vulgus Medicorum, communem eandemque curandi methodum in omnibus individuís adhibere, sed methodo generali omnes addere modos quos in unaquaque

specie, causæ excitantes & haud raro etiam prædisponentes postulare videntur.

Igitur in quacumque Melænæ specie 1°. TRES AD-SUNT GENERALES & communes indicationes. Videlicet, *prima* Debilitati locali vasorum intestinorum occurrere, dum simul interea universali totius systematis debilitati mederis. *Secunda* plethoram venosam, si vires ægrotantis sinunt, minuere. *Tertia* sanguinem intra cavum intestinorum effusum & putrefactum quam citissime foras expellere, ne longiori mora, aut irritando hæmorrhagiam adaugeat, aut reabsorptus magis adhuc noceat. 2°. HIS INDICATIONIBUS, OMNIBUS SPECIEBUS COMMUNIBUS, oportet in unoquoque individuo alias indicationes illius causis designatas subungere, (excepta Melæna spontanea in qua tres generales indicationes fere semper satisfaciunt) v. g. in *secunda* seu PATHETICA, omnibus antispasmodicis & sopientibus cum physicis tum moralibus corpus & animum sedare: in *tertia* sive CRAPULOSA, dum alvus clysmatibus & levissimis eccoproticis evacuatur & solvitur, vires apto cibo & cardiacis vino &c. caute fovere, sustentare & illas sufficientibus stimulantibus excitare, quæ quotidie gradatim minuuntur. Præ omnibus, omni cura venæ sectionem & quidquid debilitatem inducere potest, ut lethiferum vitare. In *quarta* specie seu LIBIDINOSA vires quiete, nutrimento, lenibus cardiacis quam citissime refocillare, illasque stimulantibus primum

lenibus, post sensim adauctis excitare. In *quinta* specie seu PLETHORICA statim evacuationes suppressas revocare, aut sanguinis detractioe locali, ope cucurbitularum & hirudinum illas imitari & supplere. In *sexta* seu GRAVISSIMA debilitati & dissolutioni protinus occurrere validissimis antiseptics, ut opio, cortice peruviano, cardiacis, stimulantibus variis alternatim adhibitis, sed nutrimento etiam grato & aptissimo junctis.

Omnes omnino Medici, qui de hoc morbo scripserunt, auxilia quæ alvum solvunt & sanguinem effusum foras expellunt, omnibus aliis indicatis postponunt: quasi non brevius & tutius esset, sanguinem illum putrefactum & tam nocivum citissime & ante omnia clysmatibus tonicis simul & antiseptics, v. g. infuso chamomillæ, serpentariæ virginianæ & aceto aqua diluto, foras expellere. Plerique præterea & debilitatem localem quæ inter causas excitantes primas tenet & debilitatem universalem quæ causarum prædisponentium præcipua est, multo nimis neglexerunt.

FRID. HOFFMANN (*Med. rat. syst. loco citat. p. 7.*) nil aliud fere præter emulsiones, sedantia & epithemata adhibuit; quasi hæmorrhagia non passiva sed activa fuisset, nec etiam prospere cessit. Pudet me curandi methodum ab illo celeb. & pene divino Medico in *Dissert. citata* propositam hic exscribere, quæ sic se habet „*pulveres bezoardici cum nitro &*

„camphora cum floribus sambuci, cardui benedicti,
 „scabiosa, dens hippopotami, unicornu, ungula
 „alcis, lapis manati, theriaca cœlestis”. Quibus si
 addere velis leporum talos, mumiam Ægyptiacam,
 album græcum, seu stercora canis albida, & stercora
 murium pulverisata de quibus tam facete jocatur
 MONTAIGNE, notionem tibi informare poteris horum
 temporum materiæ medicæ.

GASSER (*Differt. cit. p. 7.*) in auxiliis secundæ suæ
 indicationi respondentibus, remedia jam a FRIDER.
 HOFFMANN. allata recipit & modo magis incongruo,
 1°. Enim omnia acida vegetabilia & mineralia pro-
 ponit; post vero omnia alkalina, utriusque generis
 remedia intra idem tempus, scilicet intra paroxys-
 mum fuadet.

GESNER vero (*in opere cit. p. 7.*) acida, nescio qua
 de causa rejicit, omnibusque auxiliis saponem vene-
 tum, magnesiā & alkalina anteposit.

Omnes Medici, quorum observationes in *Journal
 de Med.* descriptæ sunt, pro basi suæ curandi metho-
 di acida, modo mineralia modo vegetabilia, sumpse-
 runt, & illa ut specifica in morbo nostro habent.
 Porro non inutile est observare, omnes fere Melæ-
 nas, in quibus acida tam feliciter successerunt, ad
 speciem spontaneam referendas esse, in qua maxima
 pars morbi in debilitate universali & exhalantium re-
 laxatione constat. Tantum abest ut cum illis medi-
 cis credam acida illa tanquam antiseptica opitulata

esse, ut contra persuadeat, illa non nisi ut tonica analeptica & leviter adstringentia morbum levasse. Vera & sola antiseptica fuerunt clysmata, eccoprotica &c. cum scilicet sanguinem effusum & putrescentem foras expulerunt. Igitur horum curandi methodus sola morbo satisfacere mihi videtur, in Melæna spontanea; ea constat in cardiacis, acidis, succo limonum, aqua rabeliana, decocto levi serpentariæ virginianæ, gelatina cornu cervi acidulata, infuso florum chamomillæ, eccoproticis lenibus ut tamarindis, manna vino acidulata, aqua cassiæ acidulata &c. lubenterque fateor hanc curandi methodum, in plerisque speciebus adhibendam esse, utpote quæ generalibus & communibus indicationibus satisfaciât. At vero in multis speciebus & in plerisque individuis omnino insufficiens est, nec omnibus essentialibus indicationibus satisfacit. Hoc evidenter patet ex multis aliis auxiliis quæ illi in variis casibus, cum exitu plus minusve felici tentaverunt. Nec mirum; cum enim nullus unquam extiterit morbus generalis, omnia illa tam præclara, tam prædicata & in contemplatione specifica multorum morborum remedia, cum ad praxim traducuntur, spem turpiter fallunt. Attamen non inficior existere quædam symptomata generica, causamque proximam omnibus fere speciebus communem; quibus ergo auxilia quædam communia & quasi specifica accommodari possunt; & in Melæna, acida hujus generis auxilia esse arbitror;

cæteris vero acidis vegetabilia merito anteponunt D. BRIEUDE & DU SAULSAY, inter hæc *acetum* palmam sibi vindicare mihi videtur: saltem feliciter successit in omnibus *spontaneæ* individuis & in plerisque speciebus a Gallis Medicis tractatis. Præterea aliquando satisfecit nullo aut fere nullo alio remedio adhibito ad morbum debellandum, præsertim in spontanea & leni & simplicissima. Experientissimus & candidus D. LOTTINGER, Medicus Saræburgensis, mihi dixit, se plures Melænas vidisse, quas omnes ope folius aceti Saccharo edulcorati feliciter curavit. Medici vero Galli in quibusdam casibus ab ipsorum vulgari methodo paulum deflexerunt; nunc acidis juscula e carne vitulina aut gallinacea, itentidem etiam jura concreta & glaciata, nunc cardiaca, tonica, amara, adstringentia valida jungebant. SAUVAGES suadet acida roborantia. D. VARNIER observavit, aquam rabelianam non nimis dilutam, animi deliquia statim tollere. D. RENARD coactus fuit cardiaca & adstringentia in auxilium vocare. D. CAMPARDON præter succum malorum limoniorum, ptisanam etiam adstringentem, sanguinem draconis, alumen & mel addidit. Nec cunctarer etiam idem facere, si præcipua indicatio juberet protinus exhalantium tonum intendere, eorumque hiantia ora contrahere. Idem sentit D. DU SAULSAY. Præterea D. BRIEUDE & CORDIER in Gallia, & D. HOME in Scotia, Venæsectionem instituerunt, & D. BRIEUDE asserere non

dubitat illam omnino necessariam esse: quod mihi temere dictum videtur. D. DU SAULSAY theriaca etiam cum successu usus est. D. CORDIER unam Melænam ope unius venæsectionis & succorum ex vegetabilibus expressorum curavit: aliam etiam ope ptisanæ emollientis. D. BOUCHER cum ægrotantem sexagenariam haberet quæ recidiva Melæna laborabat, nec acida ferre poterat, illam mucilaginis & manna vino acidulata curavit. D. COLOMBIER in fluxu, quem sanguineum vocat, sanguinis emissionem ope hirudinum recte suadet. D. BAUMES ægrotanti suo (v. p. 29.) post paroxysmum in prophylaxi terram foliatam ex basi alkali mineralis simul cum succis ex vegetabilibus præscripsit.

Videamus nunc, quid de his variis methodis sentiendum. Nunquam e memoria excidat, 1°. tribus indicationibus omnibus speciebus communibus satisfaciendum. Scilicet, 1°. sanguinem in cavum intestinalem effusum quam citissime foras expellere. 2°. hæmorrhagiam sistere & debilitati locali vasorum intestinalium simul & universali totius systematis occurrere. 3°. Plethoram venosam, si gravissima est, minuere, sanguinisque affluxum ad vasa abdominalia remove. Secundo præterea, remedia quæcunque indicationibus uniuscujusque speciei propriis accommodare.

Itaque *auxilia quæ PRIMÆ INDICATIONI* respondent, sunt clysmata nunc emollientia, nunc tonica, leviter

leviter stimulantia & antiseptica, eccoprotica acidulata & paululum tonica, ut Manna cum Tamarindis aut Rheo. *Remedia quæ SECUNDÆ INDICATIONI* satisfaciunt, sunt: 1°. acida tonica & leviter adstringentia, modo vegetabilia modo mineralia; hæc caute adhibenda sunt & mucilaginibus involvenda, v. g. Gummi arabico; enimvero debilitati & relaxationi exhalantium sæpe se comitem adjungit quædam eorum peculiaris irritatio, quæ sanguinis affluxum ad inferiora fovet. 2°. Cardiaca non irritantia, qualia sunt, Cortex peruvianus, vinum annosum & dulce, v. g. Hispanicum, Hungaricum, &c. nutrimenta blandissima ut juscula, cremores oryzæ, hordei, avenæ cum juribus cocta. *Remedia quæ TERTIÆ INDICATIONI* satisfacere videntur, sunt venæsectiones cum generales tum locales cæteraque evacuantia &c.

Remedia præcipua, quæ pro diversis circumstantiis addenda sunt, & de quibus adhuc inter medicos disputatur sunt.

1°. *Venæsectiones*; commendantur a DD. BRIEUDE AUBRELIQUE, GLATIGNY, HOME. Illas damnant DD. VARNIER, TISSOT &c. Certum est illas sæpe sæpius indoli morbi repugnare, & in omnibus fere speciebus periculosas esse; siquidem diathesis solita in hoc morbo fit summa debilitas. Attamen non negare vellem illas aliquando utiles fore, quum scilicet adest plethora venosa maxima, pulsus durus, validus &c. quod raro accidit, nisi in symptomaticis & identi-

dem in quinta specie PLETHORICA dicta; & etiam in hoc ultimo casu, locales sanguinis detractiones generalibus anteponerem: *Primum*, Cucurbitulas cruentas regioni hypogastricæ aut umbilicali admoveri vellem, ut scilicet plethora abdominalis & irritatio exhalantium canalis intestinalis minueretur. *Deinde* hirudines ano aut partibus genitalibus, ut solitas evacuationes imitarer aut revocarem. *Postremum*, magnum emplastrum epispasticum bene camphoratum abdomen superimponerem, ut vires languidas suscitarem, internam canalis intestinalis irritationem externa discuterem affluxumque sanguinis aliorum derivarem.

2°. *Emetica* ab omnibus fere scriptoribus repudiantur & celeb. HOME candide sese increpat, fateturque se emetica tribus suis ægrotantibus, cum illorum incommodo dedisse. Laudantur tamen a D. BRIEUDE & ipse Melænæ casum retulit, in quo unum emeticum magnam vim sanguinis coacti foras expulit, morbumque solvit. Equidem hac etiam mente ægrotanti meæ emetica duo suasi, scilicet ut vires suscitarentur & ventriculus simul cum alvo purgaretur. Idem remedium D. VANDERMONDE in Melæna plethorica feliciter successit. Nec miror & etiam affirmare non dubitarem, illud semper optimum exitum habiturum, recteque indicari in omnibus fere Melænæ idiopathicæ speciebus, ut vires omnium viscerum totiusque systematis prostratæ excitentur. Quis

enim ignorat, quanto successu emetica in omni ventris fluxu exhibeantur, & Ipecacuanham in hæmorrhagiis uteri remedium esse quasi specificum? nunquam periculosum esse potest, nisi quando focus irritationis aut hæmorrhagiæ, vel in ventriculo existit vel in viciniis regionis cardiacæ. Sed casus illos valde infrequentes esse, vomitumque in Melæna semper alterius morbi symptoma esse mihi persuasum habeo. In hoc mecum sentire videtur celeb. CULLEN (*opere citat. n°. 1029.*): „both, ait, in the case of the „Melæna and in the analogous cases from the affection of the spleen or liver, it will appear that „the vomitings of blood occurring, must be considered as symptomatic affections, not at all to be „treated as a primary active hæmorrhagy but by „remedies, if any such be known, that may resolve „the primary obstructions. „

3°. *De Cardiacis*, quid dicat sagacissimus BERBILLON (*Diff. citat.*) fateor me non intelligere. Nec melius, quid sibi vult illustriss. TISSOT cum asseverat cardiaca in Melæna, non morbum sed ægrotantem jugulare; nisi per ea, calidissima validissimaque remedia intelligat. Sed profecto analeptica & grata cardiaca, qualia sunt vinum, elixir & decoctum corticis peruviani contrajervæ, cascarillæ, liquor anodynus HOFFM. aut æther vitriolicus &c. maximo cum commodo dari posse mihi videntur. Fatetur etiam paulo post ipse candidus BERBILLON cardiaca

aliquoties necessaria esse & tunc cum acidis maritanda & probe feligenda esse.

4°. *Cathartici* haud immerito substituuntur eccoprotica acidulata, præsertim si debilitas summa sit. At vero si vires non adeo fractæ sunt, si pulsus validior evaderet nec ullum foret irritationis intestinorum signum, catharticum unum aut duo adhiberi possent, ut sanguis effusus citius foras expelleretur; non diffiteor tamen tutius esse eccoproticis & clysmatibus alvum purgare.

5°. *Martialia* ab illustr. HALLER & TISSOT, præeunte KEMPFIO omnino ut periculosa rejiciuntur. Sed qua de causa nescio. Nec ullum unquam novi morbum in quo, præmittendis præmissis, alvoque ante purgata, & utile magis & necessarium fit tonica & martialia, (dummodo tempestive & gradatim) adhibere; fatetur etiam D. BRIEUDE, se, illa bis cum exitu felicissimo præscripsisse.

6°. *Adstringentia* sive mitiora, sive validiora, non meliori jure & profecto absque ulla rei experientia a multis damnantur & ut periculosa arcentur. Nimis valida & potentissima recte repudiat D. VARNIER præsertim in initio morbi. Suadet adstringentia mitia GLATIGNY. Mitia & etiam satis fortiora CORDIER. Validiora D'ALLUSIUS. Et in quocunque alvi fluxu sanguinolento idem suadet ill. LAMBSMA: „nec ullum „remedium, ait, melius profuit, in omni simili „casu, & in constitutione anni 1643 SYDENHAM de „scripto, quam spiritus vitrioli magna quantitate

„sumptus, quo sanguis reprimebatur & bono odore
 „roborantia & adstringentia.” — Fines hujus disserta-
 tionis non finunt me singula ex ordine evolvere &
 explicare, quæ in variis Melænæ speciebus & varie-
 tatibus sunt observanda. Semper memoria tenen-
 dum est in Melæna ex gravi morbo oriunda aut cum
 tali morbo conjuncta, plus in hunc morbum respi-
 ciendum quam in Melænam. Si igitur morbus ille
 foret aut variolæ confluentes, aut typhus &c. anti-
 septica tonica ut vinum, cortex peruv. &c. si scorbu-
 tus antiscorbutica & tonica præ cæteris omnibus
 auxiliis eligenda sunt.

Nunc libenter perpendendo curandi methodum a
 D. HOME adhibitam perorare vellem, nisi jam ipse
 anxietatem suam & errores in arte tam difficili certo
 ignoscendos, cum liberali ingenuitate & admirabili
 candore confessus esset. Concedatur ergo mihi, hac
 oblata occasione, illi cæterisque Edinensibus profes-
 soribus (quorum mos est errores suos, discipulis
 suis fateri & explicare) tribuere quod CELSUS olim
 HIPPOCRATIS in laudem prædicabat: „Hoc scilicet
 „faciunt, more magnorum virorum & fiduciam
 „magnorum rerum habentium. Nam levia ingenia
 „quia nihil habent nihil sibi detrahunt., *Magno in-
 genio*, multaque nihilominus habituro *convenit* etiam
simplex veri erroris confessio, præcipueque in eo Mi-
 nisterio quod utilitatis causa posteris traditur: ne quis
 decipiatur eadem ratione qua quis ante deceptus est.

Index synopticus totius Dissertationis.

PRÆFATIO.

SECTIO PRIMA.

<i>Narrationes morborum, confectaria ex factis fluentia; generis pluriumque specierum de- finitio</i>	<i>p. 1.</i>
<i>Epicripsis in primam observationem, syno- nymiae &c.</i>	<i>p. 5.</i>
<i>Continuantur morborum narrationes .</i>	<i>p. 14.</i>
<i>Confectaria</i>	<i>p. 38.</i>
<i>Definitio generis & aliquot specierum</i>	<i>p. 35.</i>

SECTIO SECUNDA.

Historia generalis & diagnosi.

<i>Historia generalis</i>	<i>p. 38.</i>
<i>Diagnosıs</i>	<i>p. 42.</i>

SECTIO TERTIA.

Causarum cum proximæ tum remotarum inve- stigatio; earum ad signa sua rationes; de- nique prognosıs.

<i>Causa proxima</i>	<i>p. 45.</i>
<i>Sectiones cadaverum</i>	<i>p. 48.</i>
<i>Causæ remotæ</i>	<i>p. 55.</i>
<i>1°. Prædisponentes</i>	<i>p. 55.</i>
<i>2°. Excitantes seu occasionales . . .</i>	<i>p. 58.</i>
<i>Explicatio causarum & symptomatum ra- tionis & nexus</i>	<i>p. 59.</i>
<i>Prognosıs</i>	<i>p. 71.</i>

SECTIO QUARTA ET ULTIMA.

<i>Curandi Methodus</i>	<i>p. 74.</i>
-----------------------------------	---------------